

Apvienoto Nāciju
Izglītības, zinātnes
un kultūras organizācija

Atbalstot
**UNESCO 70. gadadienas
svinības**

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas **PĀRSKATS PAR DARBU**

2015. gadā

Saturs

PRIEKŠVārds.....	3
UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS DARBĪBAS VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS	4
UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS ASAMBLEJA.....	4
UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS DARBĪBU REGULĒJOŠIE DOKUMENTI.....	4
UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS DARBINIEKI	5
UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS KOORDINĒJOŠAIS DARBS	6
LATVIJAS PIETEIKUMI UNESCO INICIATĪVĀM.....	6
AR UNESCO SAISTĪTAS VĪŽĪTES LATVIJĀ	7
UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS DALĪBA DAŽĀDĀS DARBA GRUPĀS UN INICIATĪVĀS.....	7
UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS PATRONĀŽA	11
LATVIJA UNESCO STARPVALDĪBU UN STARPTAUTISKAJĀS INSTITŪCIJĀS	14
UNESCO ĢENERĀLĀS KONFERENCES 38.SESIJA.....	14
UNESCO STARPVALDĪBU KOMITEJA NEMATERIĀLĀ KULTŪRAS MANTOJUMA SAGLABĀŠANAI.....	16
UNESCO STARPTAUTISKAIS IZGLĪTĪBAS BIROJS	16
DALĪBA CITĀS STARPTAUTISKĀS UNESCO SANĀKSMĒS UN DARBA GRUPĀS 2015. GADĀ:.....	18
UNESCO UN UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS DARBĪBAS POPULARIZĒŠANA	19
UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS PUBLICITĀTE PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻOS.....	19
UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS KOMUNIKĀCIJA INTERNETĀ.....	20
UNESCO SVINAMO DIENU KALENDĀRA POPULARIZĒŠANA	21
STARPTAUTISKĀ GAISMAS GADA UN STARPTAUTISKO SVINAMO DIENU POPULARIZĒŠANA	21
UNESCO NEDĒĻA LATVIJĀ 2015.....	23
UNESCO 70. GADADIENAS ATZĪMĒŠANA LATVIJĀ.....	24
UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS INFORMATĪVIE MATERIĀLI	24
UNESCO IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA	25
GLOBĀLĀ KUSTĪBA „IZGLĪTĪBA VISIEM” LATVIJĀ	26
GLOBĀLĀ RĪCĪBAS PROGRAMMA „IZGLĪTĪBA ILGTSPĒJĪGAI ATTĪSTĪBAI” LATVIJĀ.....	28
UNESCO ASOCIĒTO SKOLU PROJEKTA TĪKLA DARBĪBA	30
UNESCO ZINĀTŅU PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA	32
L'ORÉAL LATVIJAS STIPENDIJA „SIEVIETĒM ZINĀTNĒ” AR UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS UN LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS ATBALSTU	33
L'OREAL LATVIJAS STIPENDIJAS „SIEVIETĒM ZINĀTNĒ” LAUREĀTU LEKCIJU CIKLS „SIEVIETE ZINĀTNĒ – PROFESIJA, AICINĀJUMS UN IZAICINĀJUMI”	34
PROGRAMMA „CILVĒKS UN BIOSFĒRA”	34
UNESCO KULTŪRAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA	36
NEMATERIĀLAIS KULTŪRAS MANTOJUMS	37
PASAULES MANTOJUMS	38
KULTŪRAS IZPAUSMJU DAUDZVEIDĪBA	39
UNESCO KOMUNIKĀCIJAS UN INFORMĀCIJAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA.....	40
UNESCO PROGRAMMA „PASAULES ATMIŅA”	41
UNESCO PASAULES PRESES BRĪVĪBAS DIENA (2015. GADA 2.-4. MAIJS).....	42
UNESCO MEDIJU UN INFORMĀCIJAS PRATĪBAS KATEDRAS IZVEIDE	43
UNESCO LNK UN LATVIJAS NACIONĀLĀS BIBLIOTĒKAS PROJEKTS	43
UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS TĪKLS „STĀSTU BIBLIOTĒKAS”	43

Priekšvārds

2015. gads bija ļoti īpašs visām ANO institūcijām, jo tika pieņemti jaunie ilgtspējīgās attīstības mērķi, lai mazinātu nabadzību un nevienlīdzību pasaulē un īstenotu pārdomātu resursu izmantošanu. Ilgtspējīgās attīstības mērķiem jāiezīmē virzība uz lielāku izglītības, zinātnes un kultūras ietekmi līdzsvarotās attīstības nodrošināšanā, kas sasaucas ar tiem mērķiem, kas Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijai tika izvirzīti pirms 70 gadiem, stiprinot pārliecību, ka miers sakņojas kvalitatīvā izglītībā, kultūru daudzveidības izpratnē un zināšanu sabiedrībā.

2015. gads bija atskaites punkts arī UNESCO Latvijas Nacionālajai komisijai, lai pārliecinātos, vai UNESCO programmas, kas vērstas uz sabiedrības saliedētību, kultūras mantojuma izcelšanu, zinātnes komunikācijas un kvalitatīvas, iekļaujošas izglītības pieejamību sasniedz iecerētos mērķus, kas noteikti apstiprinātajā UNESCO LNK darbības stratēģijā 2014.-2021. gadam.

Esam ļoti gandarīti, ka 2015. gadā paplašinājies UNESCO Asociēto skolu projektā iesaistīto dalībaskolu tīkls, pieaugot līdz 32 skolām, nodibināta Mediju pratības katedra Latvijas Universitātē, kā arī Latvija iesaistījies Eiropas Mākslas un kultūras izglītības observatoriju tīklā, kas cieši sadarbojas ar UNESCO. Mēs varam vairāk, ja mēs stiprinām UNESCO sadarbības tīklus Latvijā, tāpat kā deleģējam savus ekspertus darbam UNESCO starpvaldību institūcijās. Ar ļoti labiem rezultātiem ir noslēgusies Latvijas līdzdalība UNESCO Starpvaldību komitejā nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai, savukārt Starptautiskā izglītības birojā Latvija turpinās pildīt padomes viceprezidenta funkcijas. Liels gandarījums arī par Latvijas ievēlēšanu Starptautiskās programmas komunikācijas attīstībai Starpvaldību padomē.

Latvijas vārds skaisti un pārliecinoši izskanēja, organizējot Pasaules preses brīvības dienai veltīto konferenci un Preses brīvības balvas pasniegšanu. Tāpat arī UNESCO galvenajā ēkā atklātā izstāde ar nosaukumu "Aspazija/Rainis: Dumpinieci/Humānisti" ļāva plašai auditorijai uzzināt ne tikai par divu dižu dzejnieku dzīves un daiļrades likločiem, bet arī sniedza ieskatu Latvijas un Eiropas intelektuālās domas attīstības vēsturē. Šajā izstādē īpaši tika uzsvērta Raiņa un Aspazijas sarakste (1894 – 1929), kas iekļauta UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā, kā arī Raiņa saistība ar ideju, ko iemieso Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēka - stikla kalns, kas arvien apliecina, ka stikla kalna galotni spēs aizsniegt tieši tas, kurš spēs vairāk dot, nekā ņemt. Novērtējums Latvijas varēšanai īstenot lielus un vērienīgus projektus, bija UNESCO ģenerāldirektors Irinas Bokovas vizīte Latvijā, kā arī UNESCO patronāžas piešķiršana grāmatai par Latvijas Nacionālo bibliotēku un tās arhitektu Gunāru Birkertu.

Apliecinājums savai varēšanai bija arī vairāku publikāciju izdošana, kas veltītas gan kultūras mantojuma radošai komunikācijai sabiedrībai, gan izglītībai ilgtspējīgai attīstībai, gan arī kultūras izpratnes veicināšanai, kopā liekot jauniešu radošos darbus, esejas, tulkojumus un pārdomas par Raiņa un Aspazijas daiļradi. UNESCO LNK uzkrātā pieredze un savāktais informācijas apjoms ir pietiekams, lai tas kļūtu par iedvesmas avotu arvien jaunu stāstu, projektu un iniciatīvu veidošanai.

Mēs esam ļoti gandarīti un pateicīgi visiem sadarbības partneriem par atsaucību, līdzdalību un ierosmēm un ceram, ka 2016. gads būs tikpat radošs, entuziasma un darboties prieka piepildīts.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas
ģenerālsekretāra p. i.

Baiba Moļņika

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbības vispārējs raksturojums

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Asambleja

UNESCO LNK ir atvasināta publisko tiesību juridiska persona un darbojas Ministru kabineta pārraudzībā. UNESCO LNK mērķis ir stiprināt izglītības, zinātnes, kultūras, komunikāciju un informācijas lomu valsts un sabiedrības ilgtspējīgā attīstībā, valstiskuma stiprināšanā, demokrātisko vērtību īstenošanā un nabadzības mazināšanā, kā arī sekmēt sabiedrības labklājību, tās locekļu līdztiesību un savstarpēju cieņu Latvijā.

Galvenās UNESCO LNK funkcijas ir nodrošināt un koordinēt sekmīgu Latvijas dalību UNESCO; būt par informācijas, koordinācijas un sadarbības veidošanas centru Latvijā UNESCO darbības ietvaros; izstrādāt un apstiprināt rīcības plānus UNESCO programmu īstenošanai; organizēt un koordinēt starpdisciplināru šo plānu izpildi; veidot, uzturēt un attīstīt sadarbības tīklus; sniegt atzinumus, paust viedokli un izteikt priekšlikumus par UNESCO izglītības, zinātnes, kultūras, komunikāciju un informācijas jomas jautājumiem; kā arī piedalīties UNESCO un ar to saistīto starpvaldību un starptautisko organizāciju darbā.

UNESCO LNK prezidents ir kultūras ministrs, bet viceprezidenti – izglītības un zinātnes un ārlietu ministri. UNESCO LNK augstākā lēmēj institūcija ir tās Asambleja, kuras sastāvā darbojas 21 loceklis, pārstāvējot gan valsts, gan nevalstisko sektoru ar UNESCO darbību saistītos jautājumos. LNK administratīvo darbu vada ģenerālsēkretārs, kuru atklātā konkursā izraugās un pieņem darbā Asambleja.

2015. gadā klātienē notika divas UNESCO LNK Asamblejas sēdes (26. februārī un 14. oktobrī), kā arī saskaņā ar UNESCO LNK Nolikuma 29.punktu par lēmumu pieņemšanas rakstisko procedūru vairāki jautājumi tika izskatīti, un par tiem pieņemti lēmumi elektroniski sazinoties ar UNESCO LNK Asamblejas locekļiem. Kopumā Asambleja 2015. gadā pieņēma 13 lēmumus.

2015. gadā UNESCO LNK Asambleja izskatīja un pieņēma pārskatu par darbu 2014. gadā, apstiprināja darba plānu 2015. gadam, atbalstīja Latvijas kandidatūras virzīšanu UNESCO Starptautiskās programmas komunikācijas attīstībai Starpvaldību padomes vēlēšanās, apstiprināja Latvijas Republikas delegāciju UNESCO Ģenerālās konferences 38.sesijā un tās galvenos uzdevumus, veica izmaiņas UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālā saraksta nolikumā un nolikumā „Par UNESCO Asociēto skolu projekta īstenošanu Latvijā” un lēma par UNESCO LNK patronāžas piešķiršanu biedrības BEST – Rīga rīkotajam Izglītības forumam un biedrības „Baltic Human Rights Society” projektam „Cilvēktiesību e-Padomnieks”.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbību regulējošie dokumenti

Pamatojoties uz UNESCO vidējā termiņa stratēģiju 2014.-2021. gadam un nacionālajiem plānošanas dokumentiem, 2014. gadā tika apstiprināta UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbības stratēģija 2014.-2021. gadam. Stratēģija septiņiem gadiem definē trīs prioritāros rīcības virzienus, kuriem tiks pievērsta lielāka uzmanība un resursi, kā arī nosaka vēl četrus rīcības virzienus, kuru ietvaros UNESCO LNK īsteno savu darbību un funkcijas.

UNESCO LNK darbības stratēģijas pamatā ir trīs būtiski UNESCO darbības pamatprincipi. Pirmkārt, tās centrā ir cilvēks – radoša un mūža garumā sevi pilnveidojoša personība. Otrkārt, stratēģija uzsver, ka gadsimtu gaitā uzkrātās cilvēces kultūras bagātības ir liecība par iepriekšējo paaudžu sasniegumiem, kuru tālāka izmantošana, saglabāšana un pārmantošana ir iespēja un resurss turpmākai Latvijas ilgtspējīgai izaugsmei. Visbeidzot, UNESCO sekmīgu darbību raksturo katras valsts gatavība dalīties ar

savām idejām un pieredzi, t.i., Latvijas intelektuālais guvums no iekļaušanās UNESCO darbībā ir jāsaista kopā ar Latvijas devumu citām pasaules tautām un valstīm.

Stratēģijā ir noteikti septiņi UNESCO LNK rīcības virzieni Latvijā:

1. Aizsargāt, attīstīt un nodot nākamajām paaudzēm mantojumu;
2. Veicināt saikni starp zinātņi un sabiedrību un veidot ētisku un iekļaujošu zinātnes politiku ilgtspējīgai attīstībai;
3. Iedrošināt mācāmos būt radošiem un atbildīgiem savas valsts un pasaules pilsoņiem;
4. Veicināt vārda brīvību, daudzveidīgas mediju vides attīstību un pieeju informācijai un zināšanām;
5. Veidot izglītības sistēmu, kas veicina kvalitatīvu mūžizglītību un mācīšanās iespējas visiem, un veidot nākotnes izglītības dienaskārtību;
6. Stiprināt sadarbību zinātnē un kultūrā miera, ilgtspējas un sociālās iekļaušanās veicināšanai un starpkultūru dialoga sekmēšanai;
7. Padziļināt izpratni par radošumu un kultūru daudzveidības izpausmes veidiem.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbinieki

2015. gadā nemainījās UNESCO LNK darbinieki:

- Dagnija Baltiņa, ģenerālsekretāre 2015. gadā bija bērna kopšanas atvaļinājumā;
- Baiba Moļņika, ģenerālsekretāra pienākumu izpildītāja;
- Ilze Dalbiņa, Izglītības sektora vadītāja, papildus pilda UNESCO Asociēto skolu projekta nacionālā koordinatora pienākumus;
- Sarmīte Pulste, Zinātņu sektora vadītāja;
- Ieva Švarca, Kultūras sektora vadītāja;
- Evija Maļkeviča, Komunikācijas un informācijas sektora vadītāja.

2015. gadā UNESCO LNK programmu īstenošanā bija iesaistīti arī sabiedrisko attiecību konsultante Liene Krīvena un grāmatvede Sarmīte Viļuma. 2015. gadā UNESCO LNK bija piecas praktikantes Latvijas Universitātes studente Beāte Lielmane un Ieva Ginta Bērziņa, Vidzemes augstskolas studente Liene Bērziņa un Ekonomikas un kultūras augstskolas studentes Rūta Ziemule un Kristiāna Ķikuste.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas koordinējošais darbs

Latvijas pieteikumi UNESCO iniciatīvām

Pieteikums UNESCO – Hamdana bin Rašida Al-Maktuma balvai izglītībā

UNESCO – Hamdana bin Rašida Al-Maktuma balva (*Hamdan bin Rashid Al-Maktoum Prize*) par izcilu sniegumu skolotāju efektivitātes veicināšanā tiek pasniegta kopš 2008. gada. Tā izveidota, lai veicinātu uzlabojumus mācīšanas un mācīšanās procesā un sasniegtu “Izglītība visiem” mērķus. Balva tiek pasniegta reizi divos gados, un tās apjoms ir 300 000 ASV dolāru, kas saskaņā ar starptautiskas žūrijas lēmumu tiek vienlīdzīgi sadalīta starp trīs uzvarētājiem.

2015. gadā nodibinājums “Iespējamā misija” ar UNESCO LNK atbalstu iesniedza pieteikumu balvai. Pieteikumā tika uzsvērts organizācijas sniegums skolotāju profesijas prestiža veicināšanā un modernu metožu izmantošanā skolotāju apmācībā. Laureātu apbalvošana notiks 2016. gada 5. oktobrī Pasaules skolotāju dienas svinībās UNESCO galvenajā mītnē Parīzē.

Pieteikums „WSIS projektu balvai 2015”

Jau vairākus gadus Pasaules informācijas sabiedrības samita (*World Summit for Information Society, WSIS*) neatņemama sastāvdaļa ir „WSIS projektu balva”. 2015. gadā kategorijā „Kultūras daudzveidība un identitāte, valodu daudzveidība un vietējais saturs” (*Cultural diversity and identity, linguistic diversity and local content*) pieteikumu izvirzīja arī UNESCO LNK, izceļot 2014. gadā aizvadītā projekta „Baltijas ceļa stāsti” rezultātus. Kopumā „WSIS projektu balvai 2015” no Latvijas tika iesniegti septiņi Latvijas IKT projekti. WSIS projekta balvu organizē Starptautiskā telekomunikāciju savienība, UNESCO, Apvienoto Nāciju Tirdzniecības un attīstības konference un Apvienoto Nāciju Attīstības programma, lai apbalvotu projektus, kas īsteno Apvienoto Nāciju organizācijas 2003. gadā pieņemtā Ženēvas Rīcības plāna mērķus.

Pieteikums UNESCO Preses brīvības dienas balvai

2015. gadā Latvijas Žurnālistu asociācija, konsultējoties ar UNESCO LNK, sagatavoja un iesniedza pieteikumu UNESCO Preses brīvības balvai 2015, izvirzot žurnālista Pētera Grestes kandidatūru. UNESCO Pasaules preses brīvības balva ir starptautiska atzinība tiem, kuri izrādījuši rūpes par vārda un informācijas brīvību. Tās laureāts ik gadu tiek sveikts UNESCO Preses brīvības balvas pasniegšanas ceremonijā 3. maijā – Pasaules preses brīvības dienā. Laureāts saņem naudas balvu 25 000 ASV dolāru apmērā. P. Greste ir Latvijas un Austrālijas pilsonis, kurš tika apcietināts 2013. gada 29. decembrī Kairā, veicot žurnālista profesionālos pienākumus. P. Greste no apcietinājuma tika atbrīvots 2015. gada 1. februārī.

UNESCO svinamo dienu kalendārs

2015. gadā UNESCO svinamo dienu kalendāram 2016.-2017. gadam tika pieteikta latviešu gleznotāja Jaņa Rozentāla 150. gadadiena, kas 2016. gadā laikā Latvijā tiks atzīmēta ar plašu pasākumu programmu. Pieteikums tika izvērtēts, un UNESCO Ģenerālā konference tās 38. sesijas laikā pieņēma lēmumu iekļaut Jaņa Rozentāla 150. gadadienu UNESCO svinamo dienu kalendārā 2016.-2017. gadam, atzīstot viņa darbu latviešu glezniecības skolas attīstībā un novērtējot viņa ieguldījumu, Baltijas reģiona mākslas procesu modernizācijā. Jaņa Rozentāla darbība un jaunrade, kurā savijas nacionālās identitātes un eiropēizācijas centieni, sasaucas ar UNESCO mērķiem un ideāliem par kultūru daudzveidību un starpkultūru dialogu.

Ar UNESCO saistītas vizītes Latvijā

UNESCO ģenerāldirektore Irinas Bokovas vizīte Latvijā (2015. gada 2.–4. maijs)

UNESCO ģenerāldirektore Irina Bokova Latviju apmeklēja UNESCO Pasaules preses brīvības dienas pasākumu laikā. Viņa atklāja starptautisko konferenci par preses un vārda brīvības aktualitātēm, piedalījās Preses brīvības dienai veltītajos pasākumos un tikās ar Latvijas amatpersonām.

Vizītes laikā Irina Bokova tikās ar kultūras ministri, UNESCO LNK prezidenti Daci Melbārdi un pārrunāja jautājumus, kas skar mediju politiku, sabiedrības integrāciju un starpkultūru dialogu, kā arī UNESCO mantojuma programmu attīstību. Savukārt sarunā ar izglītības un zinātnes ministri, UNESCO LNK viceprezidenti Mārīti Seili tika skartas tēmas par izglītības attīstību pēc 2015. gada, Latvijas līdzdalību Starptautiskajā izglītības birojā un iespēju līdzdarboties UNESCO Mūžizglītības institūta realizētajā programmā „Learning cities”. Vizītes laikā notika arī tikšanās ar ārlietu ministru, UNESCO LNK viceprezidentu Edgaru Rinkēviču un Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētāju Jāni Vucānu.

Irina Bokova iepazinās Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēku, kas ir UNESCO atbalstīts projekts, un viņai tiks pasniegta grāmata „Latvijas Nacionālā bibliotēka. Arhitekts Gunārs Birkerts”, kurai piešķirta UNESCO patronāža.

UNESCO eksperta kultūrizglītības jautājumos Minhenes Universitātes profesora Ernsta Vāgnera vizīte Latvijā (2015. gada 10.-12. jūlijs)

Lai kā goda viesis piedalītos XI Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos, kā arī tiktos ar Valsts izglītības satura centra pārstāvjiem, Latvijā viesojās UNESCO eksperts kultūrizglītības jautājumos Minhenes Universitātes profesora Ernsts Vāgners. Vizītes laikā viesis apmeklēja svētku koncertus, piedalījās gājienā, kā arī tikās ar Valsts Izglītības satura centra direktoru Guntaru Catlaku, kā arī Latvijas Nacionālā kultūras centra kultūrizglītības nodaļas vadītāju Jolantu Klišāni. Sarunas gaitā viesis interesējās par kultūrizglītības īstenošanas aktualitātēm Latvijā, kā arī pauda gandarījumu par Latvijas pārstāvju aktīvo iesaisti Eiropas Komisijas atvērtās koordinācijas metodes kultūras izpratnes un izpausmes darba grupā. Ernsts Vāgners šajā grupā pilda eksperta funkcijas, ņemot vērā viņa pieredzi, iesaistoties mākslas izglītībai veltīto stratēģisko dokumentu izstrādē UNESCO ietvaros.

Izceļot Latvijas paveikto kultūrizglītības īstenošanā, Ernsts Vāgners piedāvāja Latvijai iesaistīties Eiropas Mākslas un kultūras izglītības observatoriju sadarbības tīklā, kas izveidots, lai stiprinātu sadarbību pētniecībā un inovatīvu praksi īstenošanu mākslas un kultūras izglītībā. Savukārt Latvijas pārstāvji informēja par iesākto darbu pie pārejas uz kompetenču modeli mācību saturā.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas dalība dažādās darba grupās un iniciatīvās

2015. gada laikā UNESCO LNK darbojusies šādās padomēs:

- Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomē;
- Dziesmu un deju svētku padomē;
- Konsultatīvajā padomē „Izglītība visiem”;
- Informācijas sabiedrības padomē;
- Sadarbības padomē Grobiņas novada arheoloģiskā mantojuma saglabāšanai un attīstībai;
- XI Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku Mākslinieciskajā padomē.

Darba grupās:

- 5 ASEM ME (Āzijas-Eiropas izglītības ministru tikšanās) plānošanas darba grupā;
- Kultūras ministrijas Latvijas prezidentūras ES Padomē stratēģiskajā darba grupā;
- Eiropas gada Attīstībai darba grupā;
- Kultūras zīmes "Latviskais mantojums" piešķiršanas komisijā;
- Eiropas Komisijas atvērtās koordinācijas metodes kultūras izpratnes un izpausmes darba grupā.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas līdzdalība Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē 2015. gada pirmajā pusē

2015. gadā par jautājumiem, kas saistīti ar gatavošanos Latvijas prezidentūrai Eiropas Savienības (ES) Padomē, UNESCO LNK regulāri sadarbojās ar Latvijas prezidentūras ES Padomē sekretariātu un atbildīgajām ministrijām. UNESCO LNK aktīvi iesaistījās dažādu ar Prezidentūras nodrošināšanu saistītu pasākumu sagatavošanā un norisē.

2015. gadā Latvijas prezidentūras ES Padomē nodrošināšanā piedalījās UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsēkretāra p.i. Baiba Moļņika, Komunikāciju un informācija sektora vadītāja Evija Maļkeviča un Kultūras sektora vadītāja Ieva Švarca.

5. Āzijas un Eiropas izglītības ministru sanāksme (ASEM ME 5)

Āzijas-Eiropas sanāksme (ASEM) tika izveidota 1996. gadā ar mērķi stiprināt attiecības un veidot sadarbību starp abiem reģioniem, savukārt stratēģisko partnerību izglītības jomā ASEM ME izglītības ministri uzsāka 2008. gadā, lai veicinātu dažādu izglītības sistēmu caurskatāmību un padarītu tās saskaņojamas, tā sekmējot studiju kvalitāti, izglītības sistēmu un augstskolu konkurētspēju un studentu un mācībspēku apmaiņu starp abiem reģioniem. Nozīmīgi, ka ASEM izglītības procesā sadarbība notiek ne tikai starp politikas veidotājiem, bet tajā piedalās arī universitātes un citas starptautiskās nevalstiskās organizācijas. Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē laikā izglītības ministru tikšanās ASEM ME 5 (2015. gada 27.-29. aprīlis) bija viens no centrālajiem pasākumiem, kas sekmē ES ārējo sadarbību izglītības jomā. To apmeklēja 196 dalībnieki no 46 Āzijas un Eiropas valstīm un 11 saistītajām organizācijām. Ministri uzsvēra nepieciešamību pēc pārskatāmākiem Āzijas-Eiropas sadarbības rezultātiem esošo ASEM izglītības prioritāšu ietvarā.

ASEM ME ietvaros notiek darbs pie projektu izstrādes četrās prioritārajās jomās – kvalitātes nodrošināšanā un atzīšanā, uzņēmējdarbības vides iesaistīšanā izglītībā, sabalansētā mobilitātē un mūžizglītībā, kas ietver arī profesionālo izglītību un apmācību.

Saskaņā ar ASEM ME 5 sanāksmes koordinācijas grupas lēmumu Latvija ir iesaistījusies programmā – „Inovātīvās kompetences un uzņēmējdarbības prasmju attīstīšana”, kas tiek īstenota prioritārajā jomā mūžizglītībā. Programmas mērķis ir noskaidrot un izvērtēt, kā jaunās mācīšanās iespējas, var uzlabot inovatīvo kompetences un uzņēmējdarbības prasmes divos reģionos, analizējot pieredzi un labās prakses piemērus no sākumskolām un vidējās izglītības iestādēm. Līdz ASEM ME 5 Programmu vadīja Dānija, un tajā piedalījās 9 valstis, tai skaitā Latvija, kuru pārstāvēja UNESCO LNK ģenerālsēkretāres p.i. Baiba Moļņika un Valsts izglītības satura centra vecākā speciāliste Mudīte Kalniņa. Lai izstrādātu ziņojumu iesniegšanai ASEM ME 5, kurā iekļautas rekomendācijas par inovatīvo kompetenču attīstīšanu, tika noorganizētas piecas sanāksmes, tostarp Latvijā no 2015. gada 18.-21. janvārim. Ziņojums, kurš tika prezentēts ASEM ME 5, ir nosūtīts arī visām ASEM dalībvalstīm, kā arī ASEM ME 5 tika pieņemts lēmums turpināt darbu pie programmas īstenošanas. Lai vienotos par programmas tālāko koordinēšanu, kā arī prezentētu ASEM ME 5 rezultātus kopumā, Latvijas delegācija – Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts sekretāre p.i. Evija Papule un UNESCO LNK ģenerālsēkretāra p.i. Baiba Moļņika – no 2015. gada 18. maija līdz 23. maijam piedalījās Pasaules izglītības forumā Korejas Republikā, kas noslēdza globālo kustību "Izglītība visiem". Pasaules izglītības

forumā tika izvērtēts progress, kas sasniegts 15 gados, un noteikti jauni izaicinājumi, kas atspoguļoti deklarācijā un globālajā rīcības plānā.

Latvija, kas aktīvi iesaistījusies globālajā rīcības plāna sagatavošanā, debatēs turpināja uzsvērt, ka globālajiem mērķiem izglītībā ir jāskar gan bērnu agrīnā izglītība un aprūpe, gan pamatprasmju, socializācijas prasmju un profesionālo prasmju iegūšana un attīstīšana jauniešiem, veidojot kompetencēs bāzētu mācību saturu. Īpaša uzmanība jāpievērš arī videi, kādā notiek izglītības process. Tai jāatbilst tehnoloģiju laikmeta prasībām. Vienlaicīgi Latvijas pārstāves forumā īpaši akcentēja izglītības ilgtspējīgai attīstībai un globālā pilsoniskuma nozīmi. Forumā ietvaros bija iespēja piedalīties paralēlajās sesijās, Latvijas pārstāves apmeklēja sesijas, kas veltītas bērnu agrīnai izglītībai un aprūpei, indikatoru noteikšanai, globālās izglītības mērķiem, kā arī izglītības politikas stratēģiskai plānošanai.

Latvijas prezidentūra ES Padomē sakrita ar izšķirošu laiku, kad visā pasaulē tika pārskatīts sasniegtais, īstenojot globālo rīcības plānu „Izglītība visiem”, noslēdzās ANO dekāde „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”, un tika izvirzīti jaunie ilgtspējīgās attīstības mērķi. Līdz ar to Latvijas spēja īpaši akcentēt izglītības jautājumus ES Padomes darba kārtībā, ir uzskatāma par ļoti veiksmīgu ieguldījumu kvalitatīvas, taisnīgas un iekļaujošas mūžizglītības nodrošināšanā. Līdztekus iesaistei ASEM ME 5 organizācijā, UNESCO LNK iesaistījās arī Izglītības un zinātnes ministrijas organizētajā ES Skolu ģenerāldirektoru sanāksmē par labo praksi agrīnās pirmsskolas un sākumskolas izglītības jautājumos, kā arī sadarbojoties ar Valsts Izglītības satura centru un Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūru, organizējot Rīgā starptautisku konferenci „IKT informācijas pieejamībai mācību procesā (ICT4AL)”, kurā tika prezentētas divu gadu garumā izstrādātas vadlīnijas informācijas tehnoloģiju izmantošanai mācību procesā, tostarp cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Konferences tēma sasaucās kopā ar vienu no Latvijas prezidentūras ES Padomē prioritātēm – Digitālā Eiropa.

UNESCO LNK iesaistījās arī Digitālās Asamblejas 2015 organizēšanā, saistot to ar Pasaules Informācijas sabiedrības samita vadlīnijām, īpaši izceļot bibliotēku lomu zināšanu sabiedrības spēcīnāšanā. Digitālā Asambleja 2015 bija gada vērienīgākais pasākums Eiropas digitālajā jomā, un to kopā organizēja Eiropas Komisija un Latvijas prezidentūra. UNESCO LNK ģenerālsekretāra p.i. Baiba Moļņika kopā ar LNB Stratēģiskās nodaļas vadītāju Uldi Zariņu Digitālās Asamblejas ietvaros tikās ar Nīderlandes princesi Laurentīni un pārrunāja iespējas izvērst bibliotēku lomu mūžizglītības īstenošanā un mediju pratības attīstīšanā.

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija palīdzēja nodrošināt arī Pasaules preses brīvības dienai veltīto konferenci un Pasaules preses brīvības balvas pasniegšanu Latvijā, ko organizēja UNESCO sadarbībā ar Latvijas Republikas Ārlietu ministriju un Latvijas prezidentūras ES Padomē sekretariātu. Šī konference ir viens no lielākajiem UNESCO koordinētajiem pasākumiem pasaulē, tās vadmotīvs bija: vārda brīvība digitālajā laikmetā, tādejādi to saistot kopā ar prezidentūras noteikto prioritāti „Digitālā Eiropa”. Konferencē tika īpaši akcentēta kvalitatīva pētnieciskā žurnālistika un redakcionālā neatkarība, žurnālistu drošība, sieviešu loma un atspoguļojums mediju vidē un inovatīvā žurnālistika. UNESCO Latvijas Nacionālā komisija iesaistījās gan tehniskajā, gan saturiskajā konferences organizēšanā, ģenerālsekretāra p.i. Baiba Moļņika bija konferences organizēšanas koordinācijas grupas vadītājas vietniece. UNESCO LNK arī palīdzēja izveidot vārda brīvībai veltītu plakātu izstādi, kā arī sadarbojās ar Latvijas Universitāti Jaunatnes preses nodaļas darbības nodrošināšanā, kas darbojās konferences laikā. Papildus par UNESCO Pasaules preses brīvības dienas pasākumiem pārskata nodaļā „UNESCO Komunikācijas un informācijas programmas īstenošana”.

Latvijas prezidentūra ES Padomē 2015. gadā pirmajā pusē UNESCO LNK darbinieki piedalījās vairākos nozīmīgos starptautisko pasākumos.

Eiropas un Ziemeļamerikas reģiona izglītības ministru konference par izglītību pēc 2015. gada, 2015. gada 19.–20. februāris, Parīze (Francija)

Lai diskutētu par stratēģiskajiem mērķiem izglītībā pēc 2015. gada, UNESCO organizēja reģionālās sanāksmes dalībvalstu izglītības un zinātnes ministriem. Reģionālajā konferencē, kurā piedalījās izglītības un zinātnes ministri, ministriju pārstāvji un eksperti no 39 UNESCO dalībvalstīm, kā arī starptautisko organizāciju pārstāvji, tikta panākta vienošanās, ka jāstiprina starptautiskais atbalsts virsmērķa - taisnīgas un iekļaujošas kvalitatīvas izglītības un mūžizglītības nodrošināšanai visiem – iekļaušanai globālajos ilgtspējīgas attīstības mērķos, par kuriem tika lemts ANO Ģenerālajā Asamblejā 2015. gada rudenī.

Nosakot stratēģiskos mērķus izglītībā, sanāksmes dalībnieki aktīvi debatēja par indikatoriem, kas liecinātu par sasniegto progresu mērķu īstenošanā. Visaktīvākās bija debates par indikatoriem saistībā ar vienlīdzīgas pieejas nodrošināšanu visiem izglītojamajiem, kā arī par iespējām noteikt, cik sekmīgi mācību saturā tiek realizēta izglītība ilgtspējīgai attīstībai un globālais pilsoniskums. Noslēguma dokumentā konferences dalībnieki vēlreiz apliecināja, ka prioritārās jomas izglītībā būs saistītas ar kvalitatīvas, vienlīdzīgas un iekļaujošas izglītības nodrošināšanu. Īpaši akcentējama dzimumu vienlīdzība, mūžizglītības attīstība, dzīvei un darbam iegūstāmās prasmes un kompetences, kā arī ar izglītība ilgtspējīgai attīstībai un globālais pilsoniskums.

Reģionālajā ministru sanāksmē notika vairākas paralēlās sesijas, no kurām viena tika veltīta kompetencēm un prasmēm mūžizglītības perspektīvā. Šajā sesijā UNESCO LNK ģenerālsekretāra p.i. Baiba Moļņika informēja par ASEM (Āzijas-Eiropas) izglītības ministriju sadarbības ietvaros izveidotās „Inovāciju kompetenču un uzņēmējspēju prasmju attīstīšanas programmas” darbības rezultātiem un rekomendācijām, kas tiks ietvertas noslēguma ziņojumā, tostarp nepieciešamību turpināt tālāku pētniecību un savstarpēju pieredzes apmaiņu inovāciju kompetenču attīstīšanā izglītībā. Savukārt Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāra p.i. Evija Papule informēja par ASEM ME 5 (Āzijas-Eiropas Izglītības un zinātnes ministru tikšanos).

Baltijas jūras reģiona Pasaules mantojuma vietu sadarbības tīkla plānošanas seminārs, 2015. gada 19.–20. marts, Malborka (Polija)

No 2015. gada 19. līdz 20. martam Malborkā, Polijā notika Baltijas jūras reģiona pasaules mantojuma vietu tīkla plānošanas seminārs. Seminārā Latviju pārstāvēja UNESCO LNK Kultūras sektora vadītāja Ieva Švarca, kā arī Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pārstāvis, Rīgas vēsturiskā centra pārvaldības kontaktpersona – Aigars Kušķis.

Baltijas jūras reģiona pasaules mantojuma vietu tīkls apvieno reģiona UNESCO Pasaules mantojuma vietu pārvaldniekus un citus mantojuma ekspertus, kas tā ietvaros risina kopējās problēmas mantojuma vietu pārvaldībā, un strādā pie vienotas un koordinētas mantojuma interpretācijas stratēģijas.

Semināra ietvaros Ieva Švarca tika aicināta uzstāties ar prezentāciju par Eiropas līmeņa sanāksmi UNESCO Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību dalībvalstīm par otrā cikla periodisko ziņojumu rezultātiem. Plānošanas semināra dalībnieki tika iepazīstināti ar jauno rīcības plānu nākamajam plānošanas periodam, kā arī tika informēti par prioritātēm Baltijas – Ziemeļvalstu reģionam un izstrādāto mantojuma ekspertu kapacitātes celšanas programmu.

Latvija kā Eiropas Savienības prezidējošā valsts uzņēmās iniciatīvu par rīcības plānu un ar to saistītajiem dokumentiem, informēt atbildīgos nozares ekspertus, lai jaunajā plānošanas periodā izvirzītās prioritātes un uzdevumi tiktu īstenoti efektīvi un koordinēti, izmantojot jau esošas iniciatīvas un resursus. Baltijas jūras reģiona pasaules mantojuma vietu tīkls ir būtisks partneris šī rīcības plāna īstenošanā.

Izstādes „Aspazija/Rainis: dumpiniece/humānists” atklāšana UNESCO galvenajā mītnē, 2015. gada 20. aprīlis, Parīze (Francija)

Izstāde “Aspazija/Rainis: Dumpiniece/Humānists” tika izveidota Memoriālo muzeju apvienībai sadarbojoties ar Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē sekretariātu un Latvijas Republikas Patstāvīgo pārstāvniecību UNESCO, tā tika iekļauta Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē kultūras programmā. Izstādes mērķis bija iepazīstināt UNESCO dalībvalstu iedzīvotājus ar abu latviešu literātu dzīvi, daiļradi, politisko darbību un atklāt, cik nozīmīgu mantojumu dažādās jomās Aspazija un Rainis atstājuši nākamajām paaudzēm.

Aspazijas un Raiņa 150. gadadiena iekļauta UNESCO svinamo dienu kalendārā 2014.–2015. gadam, apliecinot abu dzejnieku un sabiedrisko darbinieku nozīmi kultūru dialoga veidošanā un tradīciju stiprināšanā. Izstādē īpaši tika izcelta Raiņa un Aspazijas savstarpējā sarakste kā unikāls dokumentārā mantojuma kopums, kas iekļauts UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā.

Izstādes atklāšana tika organizēta UNESCO Izpildpadomes laikā, to atklāja UNESCO LNK prezidente, kultūras ministre Dace Melbārde un tajā piedalījās UNESCO dalībvalstu pārstāvji, vēstnieki, kā arī Francijā dzīvojošā latviešu diaspora.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas patronāža

Saskaņā ar Nolikumu par UNESCO LNK patronāžas piešķiršanas kārtību 2015. gadā patronāža tika piešķirta šādiem projektiem.

Biedrības „Baltic Human Rights Society” projekts „Cilvēktiesību e-Padomnieks”

Projekta „Cilvēktiesību e-Padomnieks” (*Human Rights e-Guide*) mērķis ir izglītēt un informēt cilvēkus par savām tiesībām, attīstot uz plašākām sabiedrības grupām vērstu, universālu, koncentrētu, vienkāršu un tiešaistē pieejamu cilvēktiesību pašpalīdzības un izglītības materiālu – „Cilvēktiesību e-Padomnieks”. Projektu „Cilvēktiesību e-Padomnieks” īsteno nevalstiska organizācija „Baltic Human Rights Society”, kas kopš 2012. gada apvieno cilvēktiesību ekspertus un pētniekus, lai attīstītu un īstenotu cilvēktiesību izglītības projektus Baltijā. Projekta mērķauditorija ir gan nozares profesionāļi, gan sabiedrība kopumā: plānots, ka projekts ne tikai palīdzēs cilvēkiem rast risinājumu individuālās situācijās, bet arī uzlabos cilvēktiesību situāciju valstī – stiprinās likuma varu, samazinās sliktu pārvaldību, paaugstinās izpratni, iecietību un demokrātisko līdzdalību.

2015. gadā tika uzsākts projekta pirmais posms, kura laikā tika apkopota informācija, tiesību akti un uzsākta mājaslapas veidošana. Projekta nozīmīgākais notikums bija pirmās Baltijas Cilvēktiesību izglītības konferences organizēšana 2015. gada 27. novembrī Rīgā. Konferences mērķis bija vārst uzmanību uz cilvēktiesību izglītības nozīmi cilvēktiesību ievērošanas un aizsardzības uzlabošanā, kā arī veicināt sadarbību valsts un nevalstisko organizāciju starpā, ilgtspējīgu un saskaņotu cilvēktiesību izglītības stratēģiju izstrādei Baltijas reģionā.

Biedrības BEST – Rīga rīkotās Inženieru sacensības un starptautiskais Izglītības forums

UNESCO LNK patronāža tika piešķirta Rīgas Tehniskās universitātes biedrības BEST-Rīga rīkotajām RTU BEST Inženieru sacensībām, kas notika 2015. gada 28. februārī. UNESCO LNK patronāža Inženieru sacensībām nacionālā līmenī tika piešķirta jau trešo reizi. Sacensību mērķis bija veicināt tehnisko zinātņu studentu profesionālās izaugsmes iespējas, ļaujot pārbaudīt teorētiskās zināšanas praksē, risināt uzņēmumu piedāvātos uzdevumus, tikties ar nozares speciālistiem un gūt ieskatu situācijās, ar kurām ikdienā saskaras profesionāli inženieri. Sacensību uzdevumi tika izstrādāti sadarbībā ar vadošajiem tehnisko jomu nozares uzņēmumiem Latvijā, un tie veicināja sadarbību starp studentiem un uzņēmumiem kā potenciālajiem darba devējiem. Lai veicinātu tehnisko zinātņu popularitāti arī vidusskolēnu vidū, jau piekto gadu, Inženieru sacensībās līdzās studentiem sacentās arī vidusskolēni, kas bija guvuši uzvaru atlases kārtā.

2015. gadā UNESCO LNK patronāža tika piešķirta vēl vienam biedrības BEST-Rīga rīkotajam pasākumam - starptautiskajam Eiropas inženieru izglītības forumam «Kā samazināt plaisu starp universitāti un profesiju». Forums no 2015. gada 24.-30. jūlijam notika Rīgas Tehniskajā universitātē. Forumā Eiropas inženiertehnisko augstskolu studenti, mācībspēki un vietējo un starptautisko uzņēmumu pārstāvji diskutēja par būtiskiem inženierizglītības jautājumiem, tostarp par jaunajiem inženieriem nepieciešamajām prasmēm, mūsdienu lektora profilu, universitātē iegūto zināšanu pielietojumu, kopīgu studiju programmu īstenošanu vairākās universitātēs, kā arī par projektos balstītām studiju programmām. Visi forumā izskanējušie priekšlikumi apkopoti publikācijā, ko BEST Izglītības komiteja iesniegs Eiropas Komisijas institūcijām, lai pilnveidotu inženieru studiju programmas un inženiertehniskās izglītības sistēmu Eiropā.

Biedrības „Wise Music Riga” rīkotās Starptautiskās džeza dienas aktivitātes

2015. gadā UNESCO LNK patronāža tika piešķirta biedrības “Wise Music Society” rīkotajām Starptautiskās džeza dienas norisēm Latvijā. Starptautiskā džeza diena katru gadu tiek atzīmēta 30. aprīlī. Biedrība kopš 2014. gada ir galvenais Starptautiskās džeza dienas organizētājs un koordinators Latvijā. Tika rīkota divu dienu ilga džeza performanču un informatīvi izglītojošo aktivitāšu programma Rīgā un citās Latvijas pilsētās - Valmierā, Ventspilī, Daugavpilī, Rēzeknē un Liepājā - kopā 26 dažādi pasākumi. Īpašs džeza koncerts tika organizēts arī Latvijas vēstniecībā Londonā.

2015. gadā Starptautiskās džeza dienas tematika bija džeza izglītība, tādēļ Rīgā 29. aprīlī tika rīkots ieskaņas pasākums Omas Briljanta istabā ar J.Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas džeza katedras vadītāja Indriķa Veitnera lekciju par džeza vēsturi Latvijā, džeza filmu skati un studentu diplomeksāmena koncertu, savukārt 30. aprīlī notika vairāki izglītības iestāžu džeza nodaļu audzēkņu koncerti. Kopumā 30. aprīlī Rīgā notika 19 pasākumi – skanēja ļoti dažādi džeza žanra paveidi pašmāju mūziķu izpildījumā, tika rādītas arī filmas par dzezu, džeza dejas un muzikālās improvizācijas.

Projekts „Pirmais Vidzemes stāstnieku festivāls „Stāsti krēslā””

UNESCO LNK piešķīra patronāžu projektam „Pirmais Vidzemes stāstnieku festivāls „Stāsti krēslā””, kas no 2015. gada 9.–11. oktobrim norisinājās Valmierā. Festivāla mērķis – veicināt stāstniecības tradīciju kā nozīmīgas nemateriālā kultūras mantojuma daļas saglabāšanu, attīstīšanu un tālāk nodošanu nākamajām paaudzēm Latvijā, īpaši pievēršoties Vidzemes reģionam. Festivāla laikā tika apzināts, izpētīts, tālāk nodots un popularizēts Vidzemes nemateriālais kultūras mantojums, kā arī iepazīti citu Latvijas reģionu stāstnieki un viņu tradīcijas, tostarp tautas mutvārdu daiļrade dažādos Latvijas dialektos. Festivāls aktualizēja ne vien nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, bet arī veicināja informācijas saglabāšanu un pieejamību.

Vizuālās mākslas konkurss „Es dzīvoju pie jūras”

UNESCO LNK patronāža tika piešķirta Jūrmalas mākslas skolas rīkotajam XV starptautiskajam vizuālās mākslas konkursam „Es dzīvoju pie jūras” (apakštēma „Krāsainie Jūras akmeņi”). Konkursa mērķis - veicināt interesi par ekoloģiju, jūras daudzveidību un bagātību, interesi un mīlestību par dzimto vietu, akcentēt tās vienreizīgumu, nacionālo kultūru daudzveidīgumu un skaistumu, censties to izteikt to vizuālajā mākslā.

Starptautiskais bērnu un jauniešu projekts „Trejdegnsis”/”Triple Sun”

Jau ceturto reizi UNESCO LNK patronāža uz vienu gadu tika piešķirta starptautiskajam bērnu un jauniešu projektam „Trejdegnsis” („TripleSun”), ko organizēja mākslas studija „Raibulis” – Rīgas Natālijas Draudziņas vidusskolas interešu izglītības kolektīvs. Projekta „Trejdegnsis” mērķis bija sekmēt radošas, atbildīgas, sevi un citus cenošas, harmoniskas personības veidošanos, iepazīstot kultūras un dabas bagātības un sadarbojoties ar dažādu tautību un nozaru pedagogiem un skolēniem. Konkursa tēma „Dies saulīte atkal trīskrāsaina, drīz zila, drīz zaļa, drīz sarkana!” bija

Apstiprināts ar 2016. gada 19. februāra UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Asamblejas lēmumu Nr. 2

veltīta Raiņa un Aspazijas 150 gadu atcerei, kuru gadadienas ir iekļautas arī UNESCO svinamo dienu kalendārā.

Visos patronāžas projektos un pasākumos tika izmantots logo „Sadarbībā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju”.

Latvija UNESCO starpvaldību un starptautiskajās institūcijās

UNESCO Ģenerālās konferences 38.sesija

UNESCO Ģenerālā konference (turpmāk ĢK) ir augstākā organizācijas lēmēj institūcija, kas reizi divos gados pulcē kopā visas dalībvalstis. ĢK laikā izvērtē aizvadītā posma darbības rezultātus, izstrādā un apstiprina UNESCO vispārējo politiku, pieņem un apstiprina jaunus dokumentus standartu veidošanai pasaulē (konvencijas, deklarācijas, ieteikumi, vadlīnijas, hartas, utt.), ievēl pārstāvjus organizācijas Izpildpadomē un citās UNESCO starpvaldību institūcijās, vienojas par organizācijas attīstības virzieniem, prioritātēm un budžetu.

ĢK darbs tiek organizēts plenārsēdēs, kuru laikā katrai dalībvalstij un ar UNESCO saistītajām asociētajām valstīm ir iespēja sniegt savus pārskata ziņojumus un izteikties par organizācijas prioritātēm un attīstības virzieniem. Konkrēti organizācijas darbības, jaunu normatīvo instrumentu izstrādes un budžeta jautājumi tiek izskatīti sešās komisijās: vispārējo (finanšu, administratīvo, ārējo sakaru) jautājumu, izglītības, dabas zinātņu, sociālo un humanitāro zinātņu, kultūras un komunikācijas un informācijas.

Uzsverot vienprātības principu, vairums lēmumu ĢK laikā tiek pieņemti tos rūpīgi iepriekš sagatavojot un sesijas laikā, diskutējot ar dalībvalstīm. Balsošanas gadījumā lēmumus ĢK pieņem ar vienkāršu balsu vairākumu. Lēmumu pieņemšanas procesā katrai dalībvalstij ĢK ir viena balss.

UNESCO ĢK 38.sesijas galvenie uzdevumi:

- atzīmēt UNESCO 70. gadadienu;
- izvērtēt UNESCO darbību aizvadītajā divgadē (2014. – 2015.);
- izskatīt un pieņemt organizācijas darbības programmu un budžetu 2016.–2017. gadam;
- izvērtēt UNESCO darbības vispārējos politikas virzienus, īpašu uzmanību veltot pasaulē aktuālajiem attīstības jautājumiem organizācijas kompetences jautājumos.

2015. gada 14. oktobrī UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Asambleja apstiprināja lēmumu par Latvijas delegāciju UNESCO ĢK 38.sesijā un galvenos delegācijas uzdevumus. Delegācijas sastāvā piedalījās 18 valsts institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvji.

Latvijas delegācijas galvenie uzdevumi:

- piedalīties ar valsts ziņojumu un uzrunu dalībvalstu debatēs;
- piedalīties ministru līmeņa sanāksmē, kurā tiks atklāts rīcības ietvars „Izglītība 2030: ceļā uz iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un mūžizglītību visiem”;
- piedalīties visās UNESCO Ģenerālās konferences 38.sesijas laikā notiekošajās komisijās, informējot par UNESCO programmu īstenošanu Latvijā konkrētās jomās;
- UNESCO Ģenerālās konferences 38.sesijas laikā notiekošajās komisijās aizstāvēt Latvijas intereses, aktīvi piedaloties un skaidrojot Latvijas pieredzi;
- sadarboties ar citām delegācijām atbilstošu rezolūciju labojumu sagatavošanai;
- piedalīties lēmuma pieņemšanas procesos par jaunu normatīvo instrumentu izstrādi un apstiprināšanu, iepriekš konsultējoties ar atbildīgajām institūcijām;
- piedalīties UNESCO Izpildpadomes un starpvaldību institūciju vēlēšanās;
- veikt nepieciešamās aktivitātes Latvijas Republikas ievēlēšanai UNESCO Starptautiskās programmas komunikācijas attīstībai Starpvaldību padomē un Pasaules mantojuma komitejā;
- organizēt tikšanās ar UNESCO Sekretariāta programmu vadītājiem un speciālistiem, UNESCO programmu īstenošanas pilnveidei un paplašināšanai Latvijā;
- piedalīties UNESCO 9.Jaunatnes forumā;
- piedalīties UNESCO nacionālo komisiju forumā;

- piedalīties UNESCO Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību Ģenerālās asamblejas 20. sesijā.

2015. gadā tika atzīmēta UNESCO dibināšanas 70. gadadiena, tādēļ īpaša uzmanība ĢK 38. sesijā tika pievērsta jautājumiem par organizācijas vietu mūsdienu pasaulē un nākotnes iespējām. Pirms ĢK sesijas notika 9. Jaunatnes forums, kurā piedalījās dalībvalstu jauniešu organizāciju pārstāvji un sniedza ierosinājumus organizācijas turpmākajai darbībai.

2015. gada 4. novembrī izglītības un zinātnes ministre, UNESCO LNK viceprezidente Mārīte Seile piedalījās ministru līmeņa sanāsmē, kurā tiks pieņemts rīcības ietvars „Izglītība 2030: ceļā uz iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un mūžizglītību visiem”. Ietvara sagatavošanā Latvija ir aktīvi iesaistījusies, un tā pamatprincipi sasaucas ar Latvijas „Izglītības attīstības pamatnostādņiem 2014.–2020. gadam”.

Savukārt 5. novembrī kultūras ministre, UNESCO LNK prezidente Dace Melbārde uzstājās UNESCO ĢK 38. sesijas dalībvalstu debatēs, un sniedza Latvijas viedokli par UNESCO mērķu īstenošanu iepriekšējā periodā un organizācijas nākotnes prioritātēm. Uzmanā ministre uzsvēra nepieciešamību mobilizēt visus UNESCO sadarbības tīklus – UNESCO katedras, UNESCO Asociēto skolu projekta tīklu u.c. un vairot sadarbību to starpā, lai vēl efektīvāk un pārliecinošāk paustu miera kultūras ideju sabiedrībā. D. Melbārde aicināja dalībvalstis novērtēt kultūras lomu katras tautas un nācijas identitātes veidošanās procesā, starpkultūru dialoga un integrācijas procesa veicināšanā, atgādinot, ka sabiedrība, kas ciena un novērtē kultūras vērtības un tradīcijas, ir atvērtāka un tolerantāka pret citām kultūrām. Ministre izcēla nepieciešamību saglabāt vietējās kultūras tradīcijas to daudzveidīgajās izpausmes formās un veicināt radošumu, kā arī uzsvēra UNESCO kultūras konvenciju lomu šī uzdevuma īstenošanā. D. Melbārde arī apliecināja Latvijas apņemību dot ieguldījumu preses brīvības un kvalitatīvas žurnālistikas veicināšanā un atbilstošas politikas īstenošanā.

ĢK laikā notika arī UNESCO starpvaldību institūciju vēlēšanas un Latvija tika ievēlētā Starptautiskās programmas komunikācijas attīstībai (turpmāk IPDC) Starpvaldību padomē. IPDC prioritātes ir izteiksmes brīvības un mediju daudzveidības veicināšana, sabiedrisko mediju attīstīšana, cilvēku profesionālās izaugsmes sekmēšana, starptautisko partnerību veidošana. Programmas ietvaros tiek sniegts finansiāls atbalsts sabiedrībai būtisku mediju projektu realizēšanai, tai skaitā attīstības un pārejas ekonomikas valstīs. IPDC finansējumu nodrošina donorvalstu brīvprātīgas iemaksas. Būtiski ir tas, ka IPDC finansiālais atbalsts nav sasaistīts ar kādu konkrētu donoru vai valsti un tādējādi neietekmē mediju neatkarību. Latvijas pārstāve padomē būs Latvijas žurnālistu asociācijas valdes priekšsēdētāja Sanita Jemberga. Latvija bija pieteikusi kandidatūru arī Pasaules mantojuma komitejas vēlēšanās, diemžēl Latvija netika ievēlētā.

Visās ĢK komisijās tika izskatīts un apstiprināts UNESCO budžets 2016.-2017. gadam, diskutēts par UNESCO programmu un budžetu 2018.-2021. gadam. Izglītības komisijā (2015. gada 5.–7. novembris) uzklaušīja ziņojumus un diskutēja par starptautiska dokumenta izstrādi par augstākās Izglītības kvalifikāciju atzīšanas tehniskajiem un juridiskajiem aspektiem, priekšlikumiem 1976. gada UNESCO leteikuma pieaugušo izglītībai papildināšanai un priekšlikumiem UNESCO leteikuma tehniskajai un profesionālajai izglītībai un apmācībai papildināšanai. Dabas zinātņu komisijā (2015. gada 9.–10. novembris) un Sociālo un humanitāro zinātņu komisijā (2015. gada 10.–12. novembris) tika izveidota Starptautiskā ģeozinātņu un ģeoparku programma un apstiprināti tās statūti un pieņemta programmas „Cilvēks un biosfēra” stratēģija 2015.-2025. gadam, kā arī izvērtēta deklarācijas par ētikas principiem saistībā ar klimata pārmaiņām sagatavošanas nepieciešamība un uzklaušīts ziņojums pa priekšlikumiem, lai pārskatītu 1974. gada leteikuma par zinātniski pētnieciskā darba veicēju statusu. Kultūras komisijā (2015. gada 12.–14. novembris) tika diskutēts UNESCO darbībām kultūras mantojuma aizsardzībā un kultūras plurālisma veicināšanā bruņota konflikta gadījumos un apspriesti priekšlikumi par neobligāta starptautiska leteikuma par muzeju un kolekciju aizsardzību un popularizēšanu izstrādei. Komunikāciju un informācijas komisijā (2015. gada 10.–11. novembris) tika izskatīti un apspriesti priekšlikumi UNESCO leteikuma par dokumentārā mantojuma saglabāšanu un

pieejamību, t.sk. digitālā mantojuma sagatavošanai un Delī deklarācija par iekļaujošām informācijas komunikāciju tehnoloģijām personām ar invaliditāti.

Ar visiem UNESCO Ģenerālās konferences 38.sesijas pieņemtajiem dokumentiem var iepazīties <http://www.unesco.org/new/en/general-conference/>

UNESCO Starpvaldību komiteja nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai

UNESCO Starpvaldību komiteja Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai ir Konvencijas par Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu (turpmāk Konvencija) dalībvalstu Ģenerālās asamblejas ievēlēta lēmēj institūcija. Komitejas galvenie uzdevumi ir veicināt Konvencijas mērķu īstenošanu dalībvalstīs un sniegt ar to saistītas rekomendācijas, lemt par dažādu nemateriālā kultūras mantojuma vērtību iekļaušanu Konvencijas veidotajos reģistros, apkopot labās prakses piemērus šo vērtību saglabāšanā, lemt par starptautiskās palīdzības piešķiršanu dalībvalstīm, kā arī ziņot Ģenerālajai asamblejai par Konvencijas īstenošanas rezultātiem. Šobrīd Konvencijai ir pievienojušās 166 valstis, arī Latvija. Turklāt Latvija kopā ar 23 citu Konvencijas dalībvalstu pārstāvjiem ievēlēta Starpvaldību komitejā Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai līdz 2016. gadam.

UNESCO Starpvaldību komitejas nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai 10.sesija (2015. gada 30. novembris–4. decembris)

UNESCO Starpvaldību komitejas nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai (turpmāk Komiteja) 10. sesija notika Vindhukā, Namībijā no 30. novembra līdz 4. decembrim. Komitejas sesijas dienas kārtībā bija jautājumi par UNESCO Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu īstenošanas starptautiskajām aktualitātēm, lemjot par nemateriālā mantojuma nozīmi ilgtspējīgas attīstības politikas veidošanā, kā arī pieņemot 12 ētikas principus nemateriālā mantojuma saglabāšanai. Komiteja izvērtēja arī valstu ziņojumus par Konvencijas īstenošanu, UNESCO Sekretariāta īstenoto programmu nemateriālā mantojuma saglabāšanas kapacitātes stiprināšanai dažādos pasaules reģionos, kā arī lēma par jaunu nomināciju iekļaušanu starptautiskajos nemateriālā kultūras mantojuma sarakstos.

UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā tika iekļautas 5 jaunas nominācijas, savukārt UNESCO Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā tika iekļautas 23 jaunas nominācijas.

Komitejas darba pieredzē šī bija pirmā sesija, kad tika izskatīti kopumā 69 Konvencijas akreditēto nevalstisko organizāciju ziņojumi par šo organizāciju darbību četrus gadu laika periodā, tāpat arī tika izskatīti 54 jauni akreditācijas pieteikumi. Atbalstošs lēmums NVO akreditācijai tika pieņemts par kopumā 24 organizācijām, tai skaitā starpnozaru mākslas grupu "Serde", kas ir pirmā NVO no Latvijas, kā arī Baltijas valstīm, kas iesniegusi pieteikumu akreditācijai. Dienu pirms Komitejas sesijas darba sākuma noritēja Konvencijas Nevalstisko organizāciju foruma sanāksme, pulcinot gan starptautiskas, gan nacionāla un lokāla mēroga NVO diskusijai par nemateriālā mantojuma saglabāšanas ētikas jautājumiem un attiecīgas pieredzes vērtējumiem.

Līdz ar Komitejas 10. sesiju noslēdzas Latvijas četru gadu ieguldījums Komitejas darbā. Mandāta laikā Latvijas delegācija ir paudusi pastāvīgu atbalstu tādu jautājumu nozīmībai Konvencijas īstenošanā, kā NVO iesaiste un ieguldījums nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā, atbalsts globālajai kapacitātes celšanas programmai, izglītības un pētniecības nozīme t.sk. nemateriālā kultūras mantojuma tiesību jomā, kā arī pēctecības ievērošana Komitejas lēmumos, īpaši attiecībā uz starptautiskajiem sarakstiem pieteikto nomināciju izvērtējumu.

UNESCO Starptautiskais izglītības birojs

UNESCO Starptautiskā izglītības biroja (turpmāk IBE) mērķis ir globāli veicināt mācīšanas un mācīšanās kvalitāti, sekmējot mācību programmu izstrādi un saskaņošanu. Lai šo mērķi īstenotu,

birojs izvirzījis vairākus uzdevumus, tostarp izstrādāt materiālus un dalīties pieredzē par mācību programmām, jaunākajiem izglītības virzieniem un aktuāliem problēmjautājumiem un veicināt dialogu starp augsta līmeņa politikas veidotājiem no visas pasaules.

2013. gada novembrī UNESCO Ģenerālās konferences laikā Latvija tika ievēlēta Starptautiskā izglītības biroja padomē uz laiku no 2014. līdz 2017. gadam. Latviju Padomes darbā pārstāv prof. Liesma Ose, kura 2014. gadā tika ievēlēta par vienu no Padomes viceprezidentēm, pārstāvēt Austrumeiropas reģionu.

UNESCO Starptautiskā izglītība biroja (IBE) padomes 64.sesija (2015. gada 28.-30. janvāris)

2015. gada 28.-30. janvārī Ženēvā notika padomes 64.sesija, kurā Latviju pārstāvēja izglītības un zinātnes ministres padomniece sabiedrības integrācijas jautājumos Dr.paed., prof. Liesma Ose un UNESCO LNK izglītības programmas konsultants Rolands Ozols. Sesijas darba kārtībā bija iekļauti jautājumi par 2014. gada institūta darbības pārskata apstiprināšanu un programmu un budžetu 2015. gadam. Sanāksmē tika prezentēts pārskats par IBE paveikto ceļā uz ekselences centra izglītības satura jautājumos iegūšanu, kā arī progress Starptautiskās izglītības konferences sagatavošanā u.c. jautājumi. Starp visiem jautājumiem iezīmējas trīs būtiskākie virzieni turpmākajā IBE darbā: zināšanu radīšana un menedžments; dalībvalstu kapacitātes celšana un tehniskā palīdzība un politikas dialogs. Programmatiskie virzieni ietvers sešu veidu galvenās iniciatīvas atbilstoši UNESCO funkcijām:

1. inovācijas un līderība izglītības satura un mācīšanās jautājumos;
2. aktuālie izglītības satura un mācīšanās jautājumi;
3. zināšanu radīšana un menedžments izglītības satura un mācīšanās jautājumos;
4. sistēmiska izglītības kvalitātes un uz reālajām vajadzībām balstītas izglītības attīstības un mācīšanās stiprināšana;
5. globālā dialoga izglītības satura un mācīšanās jautājumos veicināšana;
6. institucionālā un organizatoriskā attīstība (UNESCO funkcija – kapacitātes stiprināšana).

UNESCO Starptautiskā izglītība biroja (IBE) padomes Rīcības komitejas sanāksme (2015. gada 17. jūnijs)

2015. gada 17. jūnijā norisinājās IBE Padomes Rīcības komitejas sanāksme, kurā piedalījās Padomes prezidents Dr. Prof. Godsvils Obioma (Nigērija) un pieci viceprezidenti (Brazīlija, Bahreina, Latvija, Malaizija, Šveice), kā arī UNESCO Sekretariāta pārstāvis. Latviju sanāksmē pārstāvēja prof. Liesma Ose. Šī bija pēdējā Rīcības komitejas sanāksme šādā sastāvā: noslēdzās padomes prezidenta – Dr. Prof. Godsvila Obioma – pilnvaras, kā arī padomi atstāja Bahreinas, Slovākijas, Malaizijas, Burkinafaso u.c. valstu pārstāvji. Padomes Rīcības komitejā nākamajos divus gadus turpinās darbību Latvijas un Brazīlijas eksperti, savukārt Šveice piedalīsies novērotāja statusā. Starptautiskā izglītības biroja padomes 65. sesijā, kas plānota 2016. gada 13.-15. janvārī, tiks ievēlēts prezidents un divi viceprezidenti nākamajiem diviem gadiem. Latvija ir ievēlēta Starptautiskā izglītības biroja padomē vēl uz diviem gadiem un paliks tās sastāvā, lai gan padome samazinās līdz 12 valstu pārstāvjiem.

Rīcības komitejas dalībnieki tika iepazīstināti ar paveikto laika posmā no 2015. gada janvāra līdz jūnijam un Starptautiskās izglītības konferences sagatavošanas darbu pārskatu. Tika diskutēts par Starptautiskā izglītības biroja padomes 65. sesijas sagatavošanas darbiem.

UNESCO Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu dalībvalstu konferences 5. sesija (2015. gada 10.-12. jūnijs)

No 2015. gada 10.–12. jūnijam Parīzē notika UNESCO Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu (turpmāk Konvencija) dalībvalstu konferences 5. sesija. Tajā piedalījās pārstāvji no 138 Konvencijas dalībvalstīm, tajā skaitā Latvijas.

Konference tiek katrus divus gadus un ir augstākā Konvencijas lēmējinstance, kas nodrošina visplašāko dalībvalstu pārstāvniecību. Tā pieņem būtiskākos jautājumus, kas saistīti ar Konvencijas mērķu īstenošanu un turpmāko attīstību. Konferences laikā tiek ievēlēta puse no Kultūras izpausmju

daudzveidības aizsardzības un veicināšanas starpvaldību komitejas locekļiem, kas ir atbildīgā instance par Konvencijas īstenošanu Konferencēs starplaikos.

Konferences darbs tika uzsākts ar dalībvalstu vispārējām debatēm par aktivitātēm, kas veiktas Konvencijas īstenošanai to teritorijās un starptautiskā līmenī. Latvija savā pozīcijā informēja Konferencē dalībniekus par paveikto radošo industriju attīstībā un uzsākto darbu pie radošās personas statusa likuma. Kā labās prakses piemēru Latvija izcēla ikgadējo Radošās darbības nedēļu, kas ar laiku kļuvusi par sociālu kustību, nodrošinot plašu sabiedrības līdzdalību un iesaisti nozarē. Vienlaikus Latvija norādīja uz informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk IKT) potenciālu radošo industriju atbalstā un dalījās savos novērojumos par IKT pratības problemātiku, proti, gados vecākās paaudzes limitēto pieeju virtuālajā vidē radītām kultūras precēm un pakalpojumiem. Latvija norādīja uz pozitīvo tendenci kultūras procesu pārnēsē, kas vainagojies ar radošo industriju pozitīvo pienesumu izglītībā.

2016. gadā Latvijai un daudzām citām dalībvalstīm būs jāiesniedz periodiskie ziņojumi par Konvencijas īstenošanu. Konference pieņēma jaunu ietvaru šī ziņojuma sagatavošanai, kas paredz īpaši aprakstīt aspektus, kas Konvencijas īstenošanā saistīti ar digitālajiem jautājumiem, dzimumu līdztiesības nodrošināšanu, jaunatnes iesaisti, Konvencijas 16. un 21. panta īstenošanu.

Konferences laikā – 10. jūnijā Latvijas delegācija UNESCO Eiropas Savienības prezidentūras ietvaros koordinēja Konvencijas ES valstu koordinācijas sanāksmi, kurā tika saskaņota Konferences laikā paustā ES oficiālā pozīcijā (ES kā reģionālā ekonomiskā savienība ir viena no Konvencijas ratificētājām). ES Konvencijas turpmākā īstenošanā saskaņā 3 galvenos darbības virzienus – Konvencijas efektīva pārvaldība dalībvalstīs, vairojot ekspertu kapacitāti, pilsoniskās savienības līdzdalība, kā arī digitālie aspekti, kas saistīti ar Konvencijas īstenošanu.

Dalība citās starptautiskās UNESCO sanāksmēs un darba grupās 2015. gadā:

- Otrajā UNESCO Globālā pilsoniskuma izglītības forumā (2015. gada 28.-30. janvāris) Parīzē (Francija);
- Eiropas reģiona UNESCO nacionālo komisiju sanāksmē (2015. gada 4.-6. februāris), Bonnā (Vācija);
- UNESCO Igaunijas Nacionālās komisijas rīkotajā ANO simulācijas spēlē (2015. gada 27.-28. marts) Tallinā (Igaunija);
- Starptautiskajā konferencē „Nākotnes ceļi: izglītība ilgtspējīgai attīstībai” (2015. gada 22.-24. aprīlis) Tallinā (Igaunija);
- Pasaules Izglītības forumā 2015 (2015. gada 18.-23. maijs) Ičeonā (Korejas Republika);
- Baltijas valstu UNESCO nacionālo komisiju un ekspertu sanāksmē par starptautiskās nominācijas „Sibīrijā rakstītas vēstules uz bērza tās” izstrādi un iesniegšanu programmas „Pasaules atmiņa” starptautiskajā reģistrā (2015. gada 21.-22. maijs) Viļņā (Lietuva);

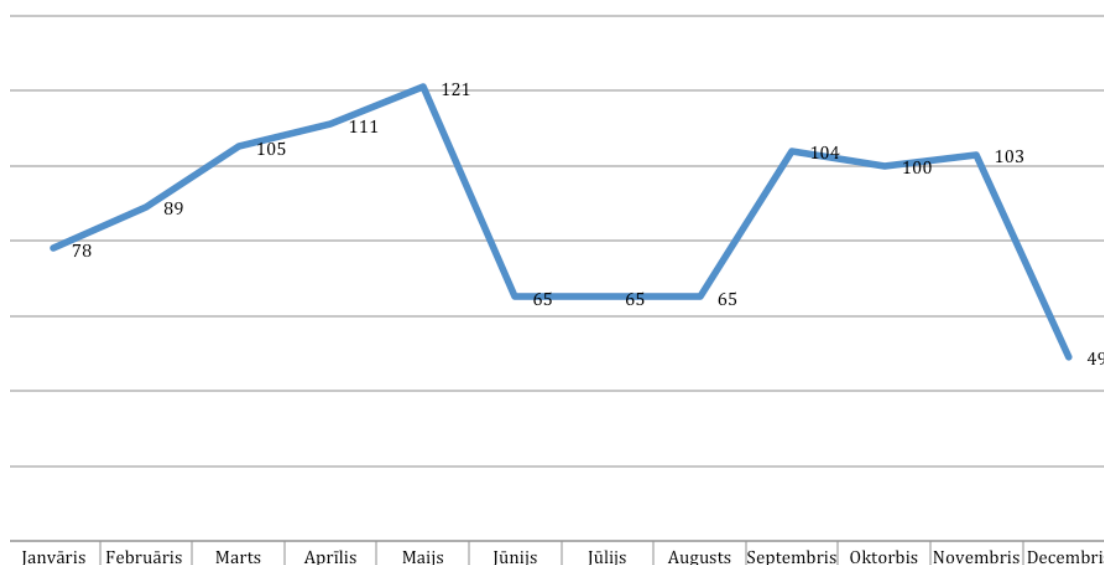
UNESCO un UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas darbības popularizēšana

Lai informētu sabiedrību Latvijā un pasaulē par UNESCO un UNESCO LNK darbību un popularizētu tās principus, vērtības un idejas, UNESCO LNK komunikācijā ar sabiedrību ir darbojusies šādos virzienos:

1. darbs ar plašsaziņas līdzekļiem;
2. UNESCO LNK komunikācija internetā;
3. aktivitātes sociālajos komunikācijas tīklos un informācijas apmaiņas resursos internetā – [Facebook.com](https://www.facebook.com), Draugiem.lv un [Twitter.com](https://twitter.com);
4. informatīvi materiāli, izdevumi un publikācijas.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas publicitāte plašsaziņas līdzekļos

Lai nodrošinātu regulāru sabiedrības informēšanu par UNESCO programmu īstenošanu Latvijā un pasaulē un dažādām ar UNESCO darbību saistītām aktualitātēm, kā informācijas kanālu izmantojot plašsaziņas līdzekļus, 2015. gadā kopumā tika sagatavotas un izplatītas 142 ziņas/preses relīzes plašsaziņas līdzekļiem. Kopumā plašsaziņas līdzekļos 2015. gadā, izmantojot resursa News.lv piedāvāto ARCIS publikāciju apkopojumu, konstatētas 1055 publikācijas drukātajos un/vai interneta medijos, kur ziņots par UNESCO, UNESCO LNK aktivitātēm vai aktualitātēm vai pieminēts UNESCO vārds, un tas ir vidēji 20 publikācijas nedēļā (par 5 publikācijām vairāk nekā pērn).

Papildus publikācijām plašsaziņas līdzekļos par UNESCO un UNESCO LNK darbību, aktivitātēm un aktualitātēm informācija 2015. gadā plaši bija pieejama arī citos resursos publiskajā telpā, kas nav pieskaitāmi klasiskiem plašsaziņas līdzekļiem, bet tajā pašā laikā ir vērā ņemams informācijas kanāls, īpaši reģionos – dažādu organizāciju, t.sk. UNESCO LNK tīklu, institūciju, pašvaldību un privātajos interneta resursos.

Apskatot publicitāti saturiski pa mēnešiem, var izdalīt šādas tēmas, kas galvenokārt piesaistījušas plašsaziņas līdzekļu uzmanību un interesi 2015. gadā:

Janvāris	Raiņa un Aspazijas jubilejas gads Dzimtās valodas diena
Februāris	Raiņa un Aspazijas jubilejas gads Stipendija "Sievietēm zinātnē"
Marts	Pieteikšanās Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajam sarakstam
Aprīlis	Preses brīvības diena Rīgā Raiņa un Aspazijas jubilejas gads Džeza diena/Dejas diena
Maijs	Preses brīvības dienas pasākumi Rīgā Stipendija "Sievietēm zinātnē"
Jūnijs	Nav izteiktu tēmu
Jūlijs	Nav izteiktu tēmu
Augusts	Raiņa un Aspazijas jubilejas gads Strūves lokam UNESCO – 10 Akcija "Baltā nakts"
Septembris	Akcija "Baltā nakts" Strūves lokam UNESCO – 10
Oktobris	UNESCO nedēļa Latvijā
Novembris	J.Rozentāla jubileja UNESCO kalendārā "Staro Rīga"
Decembris	Nav izteiktu tēmu

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas komunikācija internetā

Lai nodrošinātu iespēju ikvienam uzzināt par aktualitātēm un notikumiem, 2015. gadā UNESCO LNK turpināja uzturēt mājas lapu internetā www.unesco.lv un vairākas patstāvīgas mājas lapas, kas izveidotas un darbojas atsevišķu UNESCO LNK projektu ietvaros – UNESCO LNK iniciatīvai „Stāstu bibliotēkas” (stastubibliotekas.com), programmai “Pasaules atmiņa” (atmina.unesco.lv) un UNESCO Asociēto skolu projektam (skolas.unesco.lv). Tāpat tiek turpināta arī interneta resursa – prezentācijas „Dārgumi” uzturēšana, dodot iespēju interesantiem izzināt UNESCO vērtības Latvijas kartē (<http://unesco.lv/latvijasdargumi>).

2015. gadā tika turpināta komunikācija sociālajos tīklos – www.twitter.com, www.draugiem.lv un www.facebook.com, kuros regulāri publicētas UNESCO LNK ziņas par aktivitātēm Latvijā un ziņas par norisēm UNESCO un citās dalībvalstīs, pārpublicēti UNESCO un UNESCO LNK partneru ziņojumi, izveidotas galerijas un izmantotas atsauces uz mediju publikācijām, kas veltītas kādai UNESCO vai UNESCO LNK aktivitātēm. UNESCO LNK oficiālajai lapai sociālajā portālā www.draugiem.lv ir 136 sekotāji. Sociālajā platformā www.facebook.com UNESCO LNK lapā publicētajam ir 416 sekotāji (*Total Page Likes*), savukārt sociālajā saziņas tīklā www.twitter.com UNESCO LNK profilam seko 734 lietotāji.

UNESCO svinamo dienu kalendāra popularizēšana

Raiņa un Aspazijas 150. gadadiena

UNESCO svinamo dienu kalendārā 2014.-2015. gadam tika iekļauta Latvijas dižgaru Raiņa un Aspazijas 150. gadadiena, novērtējot abu rakstnieku darbību latviešu literatūras pilnveidē, politisko procesu modernizācijā un tuvināšanā rietumu pasaulei, Latvijas valstiskuma idejas izlološanā, kā arī izceļot viņu ieguldījumu citu Latvijai un Eiropai svarīgu izglītības, kultūras un zinātnes procesu attīstībā.

2015. gadā UNESCO LNK sagatavoja un izplatīja informāciju par Raiņa un Aspazijas 150. gadadienu un tās saisti ar UNESCO vērtībām un ideāliem. UNESCO LNK arī darbojās Kultūras ministrijas izveidotajā Raiņa un Aspazijas jubilejas gada darba grupā. Savukārt ar Kultūras ministrijas un UNESCO Līdzdalības programmas atbalstu UNESCO LNK, Latviešu valodas aģentūra un Latvijas Kultūras akadēmija īstenoja starptautisku projektu "Atrasts tulkojumā. Rainis un Aspazija". Ar projekta īstenošanu varat sīkāk iepazīties pārskata nodaļā „UNESCO Kultūras programmas īstenošana”.

Kurzemes literatūra un mākslas biedrības 200. gadadiena

2015. gadā tika atzīmēta arī Kurzemes literatūras un mākslas biedrības 200. gadadiena, kas tika iekļauta UNESCO svinamo dienu kalendārā, novērtējot biedrības universālo lomu reģiona zinātnes procesu attīstībā. Biedrību var uzskatīt par pirmo reģionālo zinātņu akadēmiju Latvijas teritorijā un Baltijā vispār.

2015. gadā, atzīmējot šo notikumu, tika rīkotas vairākas starptautiskas zinātniskās konferences un notikumi, tajā skaitā Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātes un Literatūras, folkloras un mākslas institūta rīkotā konference "Zinātne, sabiedrība un laiks: Kurzemes literatūras un mākslas biedrības darbība un tās zinātniskā un sabiedriskā nozīme", kā arī Latvijas Zinātņu akadēmijas organizētā 27. Starptautiskā Baltijas zinātņu vēstures konference. Tika izlaista arī šai jubilejai veltīta pastmarka un īpaša pirmās dienas zīmogošanas aploksne.

UNESCO LNK sagatavoja un izplatīja informāciju par šīs gadadienas iekļaušanu UNESCO svinamo dienu kalendārā un tās saistību ar UNESCO vērtībām, kā arī piedalījās ar Kurzemes literatūras un mākslas biedrības jubileju saistītajos pasākumos un konferencēs.

Starptautiskā gaismas gada un starptautisko svinamo dienu popularizēšana

UNESCO LNK regulāri sagatavoja un izplatīja informāciju par Starptautiskā gaismas gada pasākumiem un starptautiskajām dienām un aicināja sadarbības tīklus – skolas, bibliotēkas, pašvaldības un nevalstiskās organizācijas rīkot dažādas aktivitātes, kā arī piedalīties UNESCO LNK rīkotajos pasākumos.

Starptautiskais gaismas gads

ANO Ģenerālā asambleja 2015. gadu izsludināja par Starptautisko gaismas gadu, uzsverot gaismas nozīmi ilgtspējīgas dabas un kultūrvides nodrošināšanā un attīstībā. Starptautiskā gaismas gada mērķis bija veicināt sabiedrības izpratni par gaismas un optisko tehnoloģiju nozīmi cilvēka dzīvē un sabiedrības attīstībā, kā arī informēt par gaismas – cilvēka acīm tveramā un netveramā elektromagnētiskā starojuma – plašo izmantošanu medicīnā, šķiedru optikā, astronomijā, arhitektūrā, arheoloģijā, mākslā, izklaides industrijā un daudzās citās jomās. Zinātnieki, pētnieki, skolotāji, uzņēmēji, dažādas valsts un nevalstiskās organizācijas visā pasaulē tika aicinātas iesaistīties un organizēt aktivitātes, īstenot projektus, rīkot pasākumus un konkursus, kas veltīti Starptautiskajam gaismas gadam, uzsverot to nozīmi katra cilvēka dzīvē un ikdienā.

Lai veicinātu Starptautiskā gaismas gada atzīmēšanu UNESCO LNK sadarbības tīklos Latvijā, jau 2014. gada 12. decembrī Rīgas Tehniskās universitātes Arhitektūras un pilsēt būvniecības fakultātē notika seminārs "Nākotne, kādu vēlamies" par gaismas kultūrvēsturisko nozīmi un izmantošanu arhitektūrā,

kā arī par gaismas tehnoloģijām kā resursu ilgtspējīgai attīstībai. Iedvesmojoties no semināra lektoru stāstījuma, 2015. gadā vairākās UNESCO ASP skolās notika Starptautiskajam gaismas gadam veltītas aktivitātes. Piemēram, Daugavpils Vienības pamatskolā Starptautisko gaismas gadu atzīmēja projektu nedēļā, kuras tēma bija "Iedez gaismu savā sirdī!".

2015. gadā apritēja desmit gadu, kopš visā Eiropā tiek rīkota īpaša akcija – Zinātnieku nakts. Atzīmējot Starptautisko gaismas gadu, Rīgas Tehniskā universitāte un UNESCO LNK Zinātnieku naktī bija sagatavojusi īpašu programmu vispārizglītojošo un profesionālo skolu audzēkņiem sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku, AS „Latvenergo” Enerģētikas muzeju un Latvijas Nacionālo botānisko dārzu. Programmā bija ietvertas gan zinātniskas darbnīcas “Kā redz robots”, “Spīdošais flaberis” u.c. jaunāko klašu audzēkņiem, gan gaismas elektronikas darbnīcas un RTU laboratorijas apmeklējumi vecāko klašu skolēniem.

Starptautiskā dzimtās valodas diena

Starptautisko dzimtās valodas dienu katru gadu 21. februārī pēc UNESCO iniciatīvas visā pasaulē atzīmē ar mērķi izcelt valodas nozīmi ikdienas komunikācijā, pašizpausmē, sabiedrības veidošanā, zināšanu apgūšanā un tālākā nodošanā. Šajā dienā UNESCO aicina novērtēt valodu un kultūru daudzveidību, kas bagātina un saliedē sabiedrību, un veicina starpkultūru dialogu.

Sagaidot Starptautisko dzimtās valodas dienu, 2015. gadā UNESCO LNK aicināja ikvienu atzīties mīlestībā savā dzimtajā valodā. Šī iniciatīva radās, iedvesmojoties no rakstnieku Raiņa un Aspazijas savstarpējās sarakstes. Dažādas aktivitātes – konkursi, semināri, stāstnieku pasākumi u.c. – norisinājās UNESCO Asociēto skolu projekta dalīb skolās un citās Latvijas izglītības iestādēs. Ar UNESCO LNK atbalstu 18. februārī Ādažu Brīvā Valdorfa skolā – UNESCO Asociēto skolu projekta dalīb skolā – jau 16. reizi norisinājās Starptautiskās dzimtās valodas dienas konkurss, kura mērķis bija veicināt skolēnos atbildību par savu dzimto valodu, kopt valodas un runas kultūru un rosināt interesi par latviešu literatūru un kultūru. Arī Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums rīkoja vēstulju konkursu, kas veltīts Raiņa un Aspazijas 150. jubilejas gadam un Dzimtās valodas dienai.

Pasaule radio diena

Ik gadu 13. februārī pēc UNESCO iniciatīvas visā pasaulē tiek atzīmēta Pasaules radio diena. Tās mērķis ir akcentēt radio nozīmi informācijas pieejamības nodrošināšanā, jo tieši radio, turpinot pielāgoties digitālā laikmeta prasībām, ir medijs, kas var sasniegt visplašāko auditoriju. 2015. gadā UNESCO Pasaules radio dienu rosināja veltīt tēmai “Jaunieši un radio”, aicinot veicināt jauniešu veidotas un producētas radio programmas; veidot radio raidījumus, kuros piedalās jaunieši; atbalstīt radio programmas, kas paredzētas jauniešu auditorijai.

Atzīmējot Pasaules radio dienu Latvijā, UNESCO LNK iniciēja akciju “Saskarsmes punkti: UNESCO un Latvija”. Jaunieši tika lūgti iepazīties ar UNESCO 70. gadu darbības laika līniju, atrast saskarsmes punktus laikā, telpā vai saturā ar notikumiem Latvijā, un sagatavot radio vai TV raidījumu/sižetu vai rakstu skolas/pilsētas avīzē, iedziļinoties *saskarsmes punkta* problemātikā vai aktualitātē sabiedrībā. Akcijas mērķis bija aicināt jauniešus, izmantojot informāciju un komunikāciju tehnoloģijas, gan atrast atbilstošu informāciju, gan to kritiski analizēt, gan arī kļūt par satura veidotājiem – avīzes vai žurnāla raksta, radio pārraides vai video autoriem. Akcijas ietvaros jaunieši sagatavoja rakstus par dzimumu līdztiesības jautājumiem Latvijā, par viņu dzīvē nozīmīgiem un iedvesmojošiem cilvēkiem, piemēram, savas skolas direktori, kā arī uzstājās skolas un reģionālajos radio. Raksti pieejami: www.skolas.unesco.lv.

Starptautiskā džeza diena

UNESCO LNK, atzīmējot Starptautisko džeza dienu, aicināja Latvijas skolu bērnus un jauniešus, kā arī viņu skolotājus iesaistīties šim notikumam veltītajā vispasaules iniciatīvā “Take 5”. Par Starptautisko džeza dienu 30. aprīli UNESCO pasludināja 2011. gadā, atzīstot šo mūzikas žanru par izglītojošu un pozitīvu spēku miera kultūras, vienotības un starpkultūru dialoga veicināšanā. Iniciatīvas mērķis ir

parādīt, ka džezs ir ne tikai brīnišķīga mūzika, bet arī disciplīna, ko var integrēt dažādos mācību priekšmetos. Iniciatīvas "Take 5" ietvaros tās dalībnieki tika aicināti piecas, vai vairāk minūtes no mācību stundas veltīt ar džeza tematiku saistītiem uzdevumiem, bagātinot mācību procesu ar interaktīvām un jautrām aktivitātēm. UNESCO LNK aicinājumam atsaucās UNESCO Asociēto skolu projekta dalībiskolas, rīkojot dažādus informatīvi izglītojošus pasākumus, koncertus un koncertlekcijas.

Pasaules Preses brīvības diena

Kopš 1993. gada ik gadu 3. maijā tiek atzīmēta Pasaules preses brīvības diena, kuras mērķis ir sekmēt un aizstāvēt brīvu, plurālistisku un neatkarīgu preses darbu visā pasaulē. Pasaules preses brīvības diena ir atgādinājums sabiedrībai, cik nozīmīgi ir aizsargāt pamattiesības, vārda un preses brīvību. Līdzās dažādiem tematiskiem pasākumiem ik gadu Pasaules preses brīvības dienā UNESCO aicina arī ar klusuma brīdi godināt tos žurnālistus visā pasaulē, kuri ir atdevuši dzīvību, pildot savus profesionālos pienākumus. 2015. gadā Latvijā Preses brīvības diena bija īpaši aktuāla, jo Rīgā no 2. līdz 4. maijam norisinājās Preses brīvības dienas konference un ceremonija, kas pulcēja vairāk nekā 400 dalībnieku, tostarp pasaules vadošo mediju, starptautisko organizāciju, akadēmisko institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvjus. Šis pasākums Latvijā bija kārtējais pamudinājums aktualizēt jautājumus, kas saistīti ar vārda brīvību un preses darbu ne vien starptautiskā, bet arī nacionālā mērogā.

Pasaules miera diena

2015. gadā 21. septembrī, kad tika atzīmēta Pasaules miera diena, UNESCO LNK un izglītības uzņēmums "Lielvārds" izsludināja konkursu "Darini kalendāru", kas tika veltīts miera tēmai. Jau ceturto gadu pēc kārtas Latvijas skolu bērni un jaunieši tika aicināti piedalīties zīmējumu konkursā, kura laureātu darbi tika izmantoti kā ilustrācijas 2016. gada kalendāram. Veidojot darbus, jaunieši tika aicināti pievērsties, aizdomāties un analizēt UNESCO Statūtos pausto domu par mieru, kam jāsākas cilvēku prātos. Konkursa dalībnieki vizuāli puda savu miera izpratni, izmantojot informācijas tehnoloģijas. Konkursam tika pieteikts rekordliels skaits zīmējumu – vairāk nekā 350.

12 kalendārā iekļautos darbus izvēlējās sabiedrībā zināmi un katrs savā jomā cienīti Latvijas cilvēki – bijusī Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga, vides pētnieks Māris Olte, mūziķis Kaspars Zlidnis, pavārs Mārtiņš Sirmais, TV žurnāliste Kristīne Garklāva, Ziedot.lv vadītāja Rūta Dimanta, mūziķis un producents Arstarulsmirus, rakstnieks Jānis Jonevs, gleznotāja Aija Zariņa, UNESCO LNK prezidente kultūras ministre Dace Melbārde, izglītības uzņēmuma "Lielvārds" valdes priekšsēdētājs Aivars Gribusts, kā arī konkursa "Darini kalendāru" patrons Eiropas attīstības gada labās gribas vēstnieks Andris Piebalgs. Katrs no šiem cilvēkiem papildināja izvēlētos zīmējumus arī ar savām pārdomām par mieru, un šie moto vai novēlējumi tika publicēti jaunajā – 2016. gada kalendārā.

UNESCO nedēļa Latvijā 2015

No 2015. gada 12.–18. oktobra UNESCO LNK jau piekto reizi rīkoja UNESCO nedēļu, lai atzīmētu Latvijas pievienošanos pasaules lielākajai izglītības, zinātnes un kultūras organizācijai - UNESCO, kas atzīmēja 70. gadadienu. UNESCO darbs Latvijā nebūtu iedomājams bez UNESCO LNK sadarbības partneru – skolu, bibliotēku, muzeju un citu organizāciju ieguldījuma vērtību saglabāšanā un popularizēšanā. Šī sadarbība ir vainagojusies ar vairākiem lieliskiem piemēriem radošai mantojuma komunikācijai. Tāpēc UNESCO nedēļa 2015 tika veltīta sadarbības partneru ieguldījuma apzināšanai, izcelšanai un godināšanai – īpaši izglītības, kultūras, komunikācijas un informācijas jomā. Nedēļas ietvaros sabiedrība un īpaši UNESCO LNK sadarbības partneri tika aicināti iesaistīties un rīkot dažādas aktivitātes, piemēram, izglītojošus pasākumus kopā ar vietējiem muzejiem, bibliotēkām, kultūras centriem, NVO vai personām, kas darbojas ar UNESCO saistītiem jautājumiem un tēmām, tāpat arī diskusijas vai atmiņu vakarus vietējās vēstures izziņāšanai, kā arī apvienoties pasākumos, kas paredzēti jauniešiem un bērniem ar mērķi veidot viņu zināšanas par vietējo kultūras mantojumu caur

novadpētniecību. Jaunieši tika aicināti iesaistīties akcijā „Kļūsti par „UNESCO Latvijas dārgumu” fotoreportieri”. Kopumā UNESCO nedēļā notika vairāk nekā 100 pasākumi 30 Latvijas pilsētās.

UNESCO 70. gadadienas atzīmēšana Latvijā

Atzīmējot UNESCO 70. gadadienu, UNESCO LNK ieviesta regulāru ziņu lapu, kas tika izsūtīta tās sadarbības tīkliem. Ziņu lapā tika atspoguļoti notikumi un pasākumi, kas aizvadīti UNESCO 70. gadadienas un UNESCO LNK aktivitāšu ietvaros, kā arī ieskicētas ieceres nākamajam periodam un sniegtas idejas aktivitātēm, ko īstenot tīklu organizācijām. Tik izplatītas 4 ziņu lapas – reizi ceturksnī.

UNESCO LNK kopā ar tās sadarbības tīkliem īpaši UNESCO 70. gadadienai veltītā izdevumā „Radoša kultūras mantojuma komunikācija vietējā sabiedrībā” apkopoja labākos piemērus, kā veicināt sabiedrības iesaisti Latvijas kultūras mantojuma izzināšanā un atpazīstamības veicināšanā. Izdevuma mērķis bija sniegt padziļinātu informāciju par UNESCO LNK sadarbības partneru daudzdimensionālo, daudzveidīgo un radošo pieeju UNESCO kultūras mantojuma programmu īstenošanai Latvijā, nodrošinot aktīvu sabiedrības līdzdalību Latvijas kultūras mantojuma izzināšanā, izkopšanā un saglabāšanā vietējā mērogā.

Šie labās prakses piemēri radošai kultūras mantojuma komunikācijai vietējā sabiedrībā pirmo reizi tika prezentēti UNESCO nedēļā - UNESCO 70. gadadienai veltītā konferencē Kuldīgā.

UNESCO 70. gadadienai veltītā konference „Radoša kultūras mantojuma komunikācija vietējā sabiedrībā” Kuldīgā, 2015. gada 15.-16. oktobris

Nozīmīgākais notikums Latvijā, kas tika veltīts UNESCO 70. gadadienas atzīmēšanai, bija konference „Radoša kultūras mantojuma komunikācija vietējā sabiedrībā”, kas UNESCO nedēļas ietvaros 15. un 16. oktobrī norisinājās Kuldīgā. Konferences mērķis bija diskutēt par veiksmīgu praksi, kā radoši komunicēt un izcelt kultūras mantojumu vietējā sadarbībā, kā arī veicināt UNESCO LNK tīklu ciešāku sadarbību un sinerģiju turpmākām iniciatīvām, īpaši tādām, kas saistītas ar UNESCO programmu un tēmu aktualizēšanu vietējā mērogā. Konferencē tika prezentēta arī UNESCO LNK un sadarbības tīklu kopīgi veidotā publikācija „Radoša kultūras mantojuma komunikācija vietējā sabiedrībā”. Konferencē piedalījās vairāk nekā 100 dalībnieki, to starpā bija UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībnieki, UNESCO Asociēto skolu projekta dalībiskolu pārstāvji, UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” īstenošanā iesaistīto institūciju pārstāvji, kā arī sadarbības partneri, kas aktīvi iesaistās UNESCO programmu un iniciatīvu īstenošanā. Par konferences norises vietu tika izvēlēta Kuldīga, kas UNESCO kontekstā ir viena no īpašajām vietām Latvijā, kas, sekojot UNESCO idejām un vērtībām, īsteno dažāda veida praksi, lai ar izglītības, zinātnes un kultūras palīdzību vecinātu sabiedrības, kultūras un dabas mantojuma ilgtspējīgu attīstību.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas informatīvie materiāli

- Izdevums „Radoša kultūras mantojuma komunikācija vietējā sabiedrībā”.
- Ārvalstu augstskolu studentu tulkojumu un eseju konkursa laureātu darbu izdevums “Rainis un Aspazija. Atrasts tulkojumā”.
- Starptautiskās izglītības akcijas „Lielākā pasaules mācību stunda” Latvijā publikācija „Mācīties pārveidot”.
- Starptautiskās konferences „Izglītība un zinātne ilgtspējīgai attīstībai” tēzu krājums.

UNESCO Izglītības programmas īstenošana

2015. gadā UNESCO Izglītības programmā Latvijā uzsvars tika likts uz globālās kustības „Izglītība visiem” sasniegumu izvērtēšanu un UNESCO Globālās rīcības programmas „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” īstenošanu. Konsultatīvā padome „Izglītība visiem” izvirzīja mērķus nākamajam darbības posmam saskaņā ar 2015. gadā Pasaules izglītības konferencē pieņemto Inšeonas deklarāciju un rīcības ietvaru “Izglītība 2030: Ceļā uz iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un mūžizglītības iespējām visiem”. Savukārt globālā rīcības programma „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” Latvijā tika uzsākta, organizējot vērienīgus nacionāla un starptautiska mēroga forumus, konferences un seminārus, kas vienoja UNESCO Asociēto skolu projekta dalībiskolas, UNESCO katedras, nevalstiskās organizācijas un valsts institūcijas. UNESCO Asociēto skolu projekta skolas īpaši pievērsās miera un cilvēktiesību izglītības veicināšanai, kā arī turpināja UNESCO IITE pilotprojekta “Mācīšanās nākotnei” veiksmīgās iniciatīvas, mērķtiecīgi integrējot IKT izglītības procesos.

Globālā kustība „Izglītība visiem” Latvijā

Globālā kustība “Izglītība visiem” tika uzsākta 1990. gadā Džomtienā, Taizemē, Pasaules izglītības konferencē. Programmas pamatdokuments ir Vispasaules Deklarācija par izglītību visiem (1990), kas balstīta uz Vispārējo Cilvēktiesību deklarāciju (1948). UNESCO kā ANO aģentūra izglītības jautājumos ir šīs kustības galvenā koordinatore pasaulē.

Globālās kustības mērķis ir nodrošināt izglītības pamatvajadzības ikvienam, tostarp būtiskākos mācīšanās instrumentus (rakstītprasmi, runas prasmi, rēķināšanu, problēmu risināšanu) un mācīšanās saturu (zināšanas, iemaņas, vērtības), lai ikviens pasaules iedzīvotājs spētu attīstīt savas dotības un sabiedrību kopumā, piedalīties darba tirgū, uzlabot savas dzīves kvalitāti, pieņemt pārdomātus lēmumus un izglītoties visa mūža garumā. Kustības „Izglītība visiem” izvērtēšana notika 2000. gadā Dakārā, kad Pasaules Izglītības forumā, piedaloties arī Latvijas delegācijai, tika pieņemti seši mērķi, ko valstis apņēmas izpildīt līdz 2015. gadam.

2015. gadā notika starptautiskās globālās kustības “Izglītība visiem” izvērtēšana un mērķu izvirzīšana izglītībai pēc 2015. gada. Starptautiski nozīmīgākais notikums bija Pasaules izglītības forums Korejā (2015. gada 19.-22. maijs), kurā, piedaloties Latvijas delegācijai, tika pieņemta Inšeonas deklarācija “Izglītība 2030: Ceļā uz iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un mūžizglītības iespējām visiem”. Savukārt UNESCO Ģenerālkonferencē 2015. gada novembrī tika apstiprināts “Izglītība 2030” Rīcības ietvars.

Lai sekmīgi īstenotu „Izglītība visiem” mērķus Latvijā, kā arī lai apspriestu Latvijai un visai pasaulei nozīmīgus izglītības problēmjautājumus, 2002. gadā tika izveidots nacionāls forums – konsultatīvā padome „Izglītība visiem”. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 1. aprīļa rīkojumu Nr. 176 „Par konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sastāvu” tajā darbojas 44 dažādu institūciju un nozaru pārstāvji.

Konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sanāksme un “Izglītība visiem” globālā monitoringa ziņojuma “Izglītība visiem 2000-2015: sasniegumi un izaicinājumi” atklāšana, Rīgā (2015. gada 8. maijs)

Ziņojums par globālo monitoringu tiek gatavots katru gadu, lai informētu par panākumiem “Izglītība visiem” mērķu izpildē, par kuriem vienojušās 164 UNESCO dalībvalstis, tostarp Latvija. Tajā tiek vērtēti pamatzglītības pieejamības rādītāji, pieaugušo rakstpratības līmenis, dzimumu vienlīdzības indekss, piecu klašu izglītību guvušo skaits u.c. “Izglītība visiem” mērķi aptver visas vecuma grupas, no maziem bērniem līdz pieaugušajiem, un monitoringā iekļauti dati par gandrīz 200 valstīm.

Lai iepazītos ar panākumiem “Izglītība visiem” mērķu sasniegšanā pasaulē un Latvijā, kā arī lai diskutētu par izglītības attīstības mērķiem pēc 2015. gada un Latvijas pozīciju Pasaules izglītības forumā Korejā (2015. gada 19.-22. maijs), konsultatīvās padomes locekļi tika iepazīstināti ar UNESCO globālā monitoringa ziņojuma “Izglītība visiem 2000–2015: sasniegumi un izaicinājumi” rezultātiem. Sanāksmes dalībniekiem bija iespēja tikties ar vienu no pasaulē atzītākajiem izglītības ilgtspējīgai attīstībai ekspertiem, ANO konsultantiem – prof. Čārlzu Hopkinsu, kurš runāja par globālās kustības “Izglītība visiem” un izglītības ilgtspējīgai attīstībai sasaisti. Konsultatīvās padomes locekļi diskutēja par to, vai ir nepieciešama izglītības kvalitātes definēšana globālā, nacionālā, kopienas līmenī, kā arī par to, ko mēs kopīgi varētu darīt, lai īstenotu virsmērķi, kas noteikts izglītības attīstībai līdz 2030. gadam – sekmēt taisnīgu un iekļaujošu kvalitatīvu izglītību un mūžmācīšanos. Īpaši tika izcelti jautājumi par izglītības sasaisti ar personības pilnveidi un iespējām iekļauties darba tirgū, kā arī par nevalstisko organizāciju piedāvājumu izglītības iestādēm.

Konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sanāksme „Darbības virzieni un perspektīvas Inšeonas deklarācijas „Izglītība 2030” īstenošanai”, Salacgrīvā (2015. gada 11. septembris)

Lai novērtētu, kā veicies ar globālā rīcības plāna „Izglītība visiem” īstenošanu Latvijā un iepazītos ar Inšeonas deklarāciju „Izglītība 2030: Ceļā uz iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un mūžizglītības iespējām visiem”, 2015. gada 11. septembrī tika organizēta konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sanāksme. Sanāksme notika pasākuma “Mācīšanās un mācīšana ilgtspējīgai nākotnei: vides izglītība sabiedrības attīstībai un personības pilnveidei” ietvaros.

Sanāksmes dalībnieki tika informēti par konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” darbību no 2008. līdz 2014. gadam un nozīmīgākajām tēmām: izglītība sociālai iekļaušanai; izglītība darba tirgum; izglītība pašrealizācijai mūža garumā; izglītība pilsoniskai līdzdalībai. Lai noteiktu padomes darbības virzienus nākamajiem gadiem, konsultatīvās padomes locekļi tika iepazīstināti ar Inšeonas deklarācijā pausto izglītības attīstības virsmērķi: „Nodrošināt iekļaujošu, kvalitatīvu un taisnīgu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas visiem” un septiņiem apakšmērķiem. Tika īpaši akcentēts izglītības monitoringa un indikatoru izstrādes process, kas ir nozīmīgs izglītības kvalitātes nodrošināšanai Latvijā un visā pasaulē. Sanāksmes dalībnieki tika iepazīstināti ar piedāvātājām izmaiņām konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” nolikumā. Tās tika sagatavotas saskaņā ar Pasaules izglītības forumā pieņemtajiem dokumentiem un Latvijas izteikto pozīciju Inšeonas deklarācijas sagatavošanā. Klātesošie vienojās, ka konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” mērķis izsakāms šādā redakcijā: „Padomes mērķis ir veicināt ministriju un citu valsts pārvaldes iestāžu, pašvaldību, privātā sektora, sabiedrisko un starptautisko organizāciju sadarbību un saskaņotu rīcību, lai nodrošinātu iekļaujošu, līdztiesīgu un kvalitatīvu izglītību un veicinātu mūžizglītības iespējas visiem”. Sanāksmē tika panākta vienošanās par trīs konsultatīvās padomes rīcības virzieniem.

Starptautiskā nedēļa „Izglītība visiem” Latvijā

Starptautiskā nedēļa “Izglītība visiem” visā pasaulē tiek atzīmēta jau kopš 2001. gada, vēršot izglītības politikas veidotāju, īstenotāju un plašas sabiedrības uzmanību uz iekļaujošas izglītības pieejamības un kvalitātes jautājumiem. 2015. gadā starptautiskās “Izglītība visiem” nedēļas vadmotīvs bija “Balso par izglītību!” (*Vote for Education*), uzsverot, ka tieši 2015. gadā noslēdzas pirms piecpadsmit gadiem Dakārā izvirzītie “Izglītība visiem” mērķi un noris politiskas diskusijas par jaunajiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem. UNESCO dalībvalstis tika īpaši aicinātas izcelt tiesības uz izglītību kā cilvēktiesības un diskutēt par veidiem, kā nodrošināt pieeju kvalitatīvai izglītībai visiem.

Latvijā “Izglītība visiem” nedēļa tika atzīmēta divpadsmito reizi, organizējot pasākumus gan skolotājiem un skolas administrācijas pārstāvjiem, gan stāstot par globālajiem izglītības mērķiem vidusskolēniem. 2015. gada 15. aprīlī Nacionālajā Botāniskajā dārzā, Salaspilī notika seminārs UNESCO Asociēto skolu projekta skolotājiem “Es pasaul’s daļa, atbildīgs par visu” (plašāk – sadaļā UNESCO Asociēto skolu projekta tīkla darbība).

Popularizējot globālā monitoringa ziņojuma “Izglītība visiem 2000-2015: sasniegumi un izaicinājumi” rezultātus, un ņemot vērā šī gada monitoringa plašo mērķauditoriju un tēmu loku, tika pieņemts lēmums ar tā rezultātiem iepazīstināt dažādus izglītības sistēmas dalībniekus: gan izglītības politikas veidotājus, gan izglītības īstenotājus – skolotājus un viņu audzēkņus. Tādēļ “Izglītība visiem” nedēļas ietvaros tika organizētas izbraukuma sesijas uz Pļaviņu novada ģimnāziju un Jēkabpils Valsts ģimnāziju. Lekcijās skolotājiem un jauniešiem tika stāstīts par sasniegto globālās kustības “Izglītība visiem” darbības piecpadsmit gados – īpaši dzimumu līdztiesības un izglītības kvalitātes veicināšanas jomās. Klātesošajiem bija iespēja arī tikties ar pētniecēm, kas saņēmušas L'ORÉAL Latvijas stipendiju „Sievietēm zinātnē”, uzklusot viņu stāstus par centieniem rast atbildes uz cilvēcei svarīgiem jautājumiem (plašāk – sadaļā L'OREAL Latvijas stipendijas „Sievietēm zinātnē” laureātu lekciju cikls „Sieviete zinātnē – profesija, aicinājums un izaicinājumi”).

Globālā rīcības programma „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” Latvijā

Uzsverot izglītības nozīmi ikviena cilvēka labākas un ilgtspējīgākas nākotnes veidošanā, ANO Ģenerālā Asambleja 2002. gada 20. decembrī pieņēma lēmumu par dekādes „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” noteikšanu no 2005. gada līdz 2014. gadam. Lai stiprinātu šo iniciatīvu, 2012. gadā ANO konferencē par ilgtspējīgu attīstību (Rio+20) dalībvalstis apņēmas izglītību ilgtspējīgai attīstībai veicināt arī pēc desmitgades beigām un 2014. gadā un apstiprināja globālo rīcības programmu “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”. Tās mērķis ir veidot un paplašināt darbību visos izglītības līmeņos un jomās, lai paātrinātu virzību uz ilgtspējīgu attīstību.

Izglītība ilgtspējīgai attīstībai ir kompleksa pieeja ekonomikas, sabiedrības un vides problēmjautājumiem, kas risināmi kā daļa no vienotas sistēmas un kuru risinājumā jāņem vērā visu trīs jomu aspekti. Neskatoties uz izglītības ilgtspējīgai attīstībai globālo un sistemātisko pieeju, tieši cilvēks – katrs indivīds – un viņa attieksmes un ikdienas izvēles tiek uzskatītas par ilgtspējīgas attīstības pamatu: izglītības ilgtspējīgai attīstībai mērķis ir cilvēks, kurš redz sevi kā daļu no līdzsvarotas dabas, ekonomikas un sociālās vides un kurš ikdienā pieņem ilgtspējīgus lēmumus, atbildot par savām izvēlēm un apzinoties to sekas lokāli un globāli. Izglītība ilgtspējīgai attīstībai paredz starpdisciplināru pieeju tādām tēmām kā ūdens kvalitāte, pilsētvide, bioloģiskā daudzveidība, klimata pārmaiņas, nabadzības mazināšana, kultūras daudzveidība, ekonomiskā ilgtspēja, dabas resursu pārvaldība u.c.

2015. gadā, uzsākot globālās rīcības programmas “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” īstenošanu Latvijā, tika rīkoti vairāki vērienīgi pasākumi, kas veicināja UNESCO katedru, UNESCO Asociētā projekta skolu, nevalstisko organizāciju un valsts institūciju sadarbību ilgtspējīgai attīstībai.

Viedokļu līderu diskusija „Kā izglītība var kļūt par Latvijas iespēju ilgtspējīgai attīstībai?” Rīgā (2015. gada 2. decembris)

2015. gada 2. decembrī Latvijas Universitātes Dabaszinātņu akadēmiskajā centrā notika izglītības un reģionālās attīstības politikas veidotāju un pētnieku atklātā diskusija kopā ar UNESCO ekspertu prof. Arjenu Valsu (*Arjen Wals*) par to, kā izglītība var kļūt par Latvijas iespēju ilgtspējīgai attīstībai. Diskusijas mērķis bija veidot kopēju izpratni un vienošanos par tālākajiem soļiem izglītības ilgtspējīgai attīstībai nostiprināšanā Latvijā. Kā liecina ANO dekādes “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” pieredze – lai panāktu ilgtspējīga dzīvesveida ideju un domāšanas nostiprināšanos sabiedrībā, nepieciešamas dziļākas pārmaiņas gan pašā izglītības procesā, gan izglītības darba organizācijā un dažādu institūciju sadarbībā. Diskusija tika rīkota kā ievadpasākums starptautiskajai konferencei “Izglītība un zinātne ilgtspējīgai attīstībai”.

Starptautiskā konference „Izglītība un zinātne ilgtspējīgai attīstībai” Daugavpilī (2015. gada 2.-3. decembris)

Izvērtējot ANO desmitgadē “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai” sasniegto un uzsākot jaunu posmu, ko iezīmē ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķi un Globālā rīcības programma izglītībai ilgtspējīgai attīstībai, UNESCO LNK sadarbībā ar Daugavpils Universitāti un Valsts izglītības satura centru organizēja starptautisku konferenci “Izglītība un zinātne ilgtspējīgai attīstībai”. Konferencē “Izglītība un zinātne ilgtspējīgai attīstībai” piedalījās izglītības eksperti, pētnieki un studenti, kā arī nevalstisko organizāciju pārstāvji un skolotāji no Latvijas, Igaunijas, Vācijas, Īrijas, Lielbritānijas, Kanādas, Baltkrievijas, Ukrainas un citām valstīm. Konferences dalībnieki izvērtēja pedagoģiskās pieejas un dalījās ar idejām un labās prakses piemēriem tālākai izmantošanai gan darbā ar skolēniem, gan skolotāju sagatavošanā un profesionālajā pilnveidē.

Konferences tēzes apkopotas publikācijā, kas pieejama tiešsaistē:
<http://unesco.du.lv/en/ConferenceProgramm>

ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem veltītās starptautiskās izglītības akcijas „Pasaules lielākā mācību stunda” organizēšana Latvijā (2015. gada 28. septembris–4. oktobris)

Pasaules lielākā mācību stunda ir starptautiska izglītības akcija, kas pirmo reizi vienlaikus norisinājās gandrīz simts pasaules valstīs. Tās mērķis bija vienot bērnus un jauniešus visā pasaulē, lai, kopīgi izglītojoties un iepazīstot globālos izaicinājumus, sniegtu padomus un piedalītos ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā, kurus ANO valstis apstiprināja 2015. gada 25.-27. septembrī. Skolotāji tika aicināti izstrādāt stundu plānus un veltīt mācību stundu globālajiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem, tostarp runāt par nabadzības izskaušanu, ilgtspējīgu dzīvesveidu un veselību, dzimumu līdztiesību u.c.

Latvijā akcijā piedalījās izglītības iestādes no visiem reģioniem – kopumā 59. Latvijas skolas īstenoja 139 mācību stundu plānus tādos priekšmetos kā literatūra, fizika, ķīmija, latviešu valoda, mājturība un tehnoloģijas, vēsture, bioloģija un vizuālā māksla. Akcijā tika iesaistīti 3282 skolēni. Publikācija, kurā apkopoti akcijas rezultāti Latvijā, atrodama mājaslapā www.skolas.unesco.lv

Attīstības sadarbība un UNESCO IITE pilotprojekta “Mācīšanās nākotnei” īstenošana Latvijā

UNESCO Asociēto skolu projekts ir viens no sadarbības tīkliem izglītības ilgtspējīgai attīstībai īstenošanai un popularizēšanai visā pasaulē. Šī tīkla ietvaros tiek īstenoti dažādi lokāli un reģionāli ilgtspējīgas attīstības izglītības veicināšanas projekti, tostarp UNESCO Informāciju tehnoloģiju izglītībā institūta (UNESCO IITE) iniciētais attīstības sadarbības pilotprojekts „Mācīšanās nākotnei”, ko Latvijā koordinē UNESCO LNK. Projekta mērķis ir veicināt informāciju un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) mērķtiecīgu izmantošanu mācīšanās un mācīšanās procesos, lai nodrošinātu ilgtspējīgu sabiedrības, ekonomikas un vides attīstību. Projektā iesaistījušās izglītības iestādes no Eiropas un Centrālās Āzijas: Armēnijas, Azerbaidžānas, Baltkrievijas, Bulgārijas, Igaunijas, Kazahstānas, Kirgīzijas, Latvijas, Lietuvas, Moldovas, Krievijas, Tadžikistānas, Ukrainas un Uzbekistānas.

UNESCO Informāciju tehnoloģijas izglītībā institūta konferencē “Jaunie pedagogijas un kvalitatīvās izglītības izaicinājumi: atvērtie tiešsaistes kursi, mākoņu datu apstrādes un mobilās tehnoloģijas” (2014. gada 13.-15. oktobris), piedaloties Latvijas delegācijai, tika nolemts projektu turpināt, to paplašinot un piesaistot jaunas dalībiskolas. 2015. gadā tika iniciēta Pasaules radio dienai veltīta akcija “Saskarsmes punkti: UNESCO un Latvija” (plašāk sadaļā –Starptautiskie gadi un starptautiskās svinamās dienas), kā arī ar projektā gūtās zināšanas un materiāli tika izplatīti skolotājiem, izglītības ekspertiem digitālās apmācības programmas “Samsung skola nākotnei” ietvaros (2015.gada februāris –maijs). UNESCO LNK iesaistījās digitālās apmācības programmas “Samsung skola nākotnei” izstrādē un īstenošanā, tostarp iesaistījās skolu mentoru programmā. “Samsung skola nākotnei” programmā skolu komandas piecos moduļos apguva pārmaiņu vadību un līderību, digitālās prasmes un tehnoloģiju iespējas mācību darbā, prezentācijas un pārliecināšanas prasmes, kā arī 21. gadsimta izglītības pamatprincipus un skolēnu nākotnes vajadzības. Projekta dalībnieki tika iepazīstināti ar IKT kompetenču modeli (*UNESCO ICT Competency Framework for Teachers*; pieejams šeit: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002134/213475e.pdf>) un pilotprojekta “Mācīšanās nākotnei” digitālajiem resursiem (pieejami šeit: <http://lff.iite.unesco.org>).

Starptautiskā vides izglītības akcija „100 miljoni koku”

Sekmējot ilgtspējīgas attīstības, vides aizsardzības un bioloģiskās daudzveidības novērtēšanas un saglabāšanas tēmu plašāku integrēšanu izglītībā, 2015. gadā UNESCO LNK aicināja Latvijas skolas iesaistīties globālajā akcijā „100 miljoni koku”. Kopīga vispasaules koku stādīšanas akcija tiek organizēta jau vienpadsmito gadu programmas “Vide tiešsaistē” (*Environment Online*) ietvaros. Ik gadu tiek noteiktas divas īpašas dienas, kad vienlaicīgi un vienoti kokus stāda un par vidi mācās bērni un jaunieši visā pasaulē. 2015. gadā akcija notika 22. maijā un 21. septembrī. 2015. gada koku stādīšanas olimpiādes tēma bija “Nākotnes koks”. Akcijā Latvijā piedalījās izglītības iestādes no visiem Latvijas reģioniem, un visčaklāko skolu sarakstā iekļuva arī mācību iestādes no Limbažiem, Katvariem un Rīgas.

UNESCO Asociēto skolu projekta tīkla darbība

UNESCO Asociēto skolu projekts (ASP) ir UNESCO izveidots starptautisks skolu sadarbības tīkls ar mērķi bagātināt mācību saturu, ieviest modernas mācību metodes un pilnveidot mācību vidi, kas veicina radošumu un piederības sajūtu savai valstij un pasaulei. Projekts izveidots 1953. gadā, un tajā šobrīd iesaistījušās 10 000 izglītības iestādes no 181 valsts.

2015. gadā projekts Latvijā tika atvērts jaunu dalībaskolu uzņemšanai, un sadarbības tīkls tika paplašināts, kopumā iekļaujot 32 izglītības iestādes no visas Latvijas. 2015.–2018. gadā UNESCO ASP dalībaskolas īstenoja aktivitātes četros tematiskos virzienos: kultūrizglītība un vērtībuzglītība, cilvēktiesību izglītība, vides izglītība un izglītība ilgtspējīgai attīstībai, ANO sistēma un UNESCO darbības pamatprincipi. Skolas, kas darbosies kultūrizglītības un vērtībuzglītības virzienā, veicinās radošu un atvērtu mācīšanās vidi, stiprinās starpkultūru un starppaaudžu dialogu un skolas sadarbību ar vietējo kopienas. Skolas, kas īpašu uzmanību pievērš vides un ilgtspējīgas attīstības izglītībai, kā arī UNESCO darbības pamatprincipiem, sekmēs holistisku izglītību, balstītu veseluma pieejā (visas skolas pieejā) izglītības nodrošināšanā. Savukārt skolas, kas darbosies cilvēktiesību izglītības virzienā, veicinās tolerantu un iekļaujošu sabiedrību un mācību vidi.

Seminārs “Es pasaul’s daļa, atbildīgs par visu” Nacionālajā Botāniskajā dārzā, Salaspilī (2015. gada 15. aprīlis)

Seminārs UNESCO ASP skolotājiem notika starptautiskās nedēļas “Izglītība visiem” ietvaros un, atsaucoties UNESCO aicinājumam pievērsties tēmai par tiesībām uz izglītību cilvēktiesību kontekstā, semināra “Es pasaul’s daļa, atbildīgs par visu” caurviņu motīvs bija cilvēktiesību izglītība un dabas un kultūras mantojuma izziņāšana kā līdzeklis atbildīgas un empātiskas personības pilnveidošanā skolā. Seminārā tika diskutēts par to, kā veicināt katra indivīda atbildīgu attieksmi pret sevi, savu ģimeni, savu tautu, valsti un pasauli. Cilvēktiesību eksperte stāstīja par cilvēktiesībām skolā un to nozīmi gan tolerantas skolas vides veidošanā, gan mācību saturā un procesā. Tukuma muzeja pārstāve stāstīja par vārda brīvības un cilvēktiesību tēmām, stāstot par Sibīrijā rakstītajām vēstulēm uz bērza tās, savukārt Nacionālajā Botāniskajā dārzā izglītības darba vadītāja uzstājās ar prezentāciju par atbildīgas attieksmes veidošanu pret dabu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Skolotāji diskutēja par cilvēktiesību un globālās izglītības tēmām, kā arī vienojās par astoņiem dažādiem sadarbības projektiem, kurus īsteno nākamajos trīs projekta darbības gados. Semināra materiāli pieejami šeit: <http://skolas.unesco.lv/lv/pieredze-un-resursi/seminaru-materiali/>

Seminārs „Miers sākas ar mani” Jaunsilavā (2015. gada 10. decembris)

Atzīmējot Cilvēktiesību dienu, 2015. gada 10. decembrī Jaunsilavas pamatskolā notika seminārs “Miers sākas ar mani”. Tas bija veltīts šobrīd aktuālajai miera un cilvēktiesību izglītības tēmai. Seminārā piedalījās skolotāji, direktori, skolu administrāciju pārstāvji un citi interesenti no visas Latvijas.

Semināra dalībnieki iepazinās ar ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem, īpaši akcentējot 16. mērķi, kas aicina veicināt mieru un taisnīgumu pasaulē. Klātesošajiem bija iespēja klausīties priekšlasījumu par cilvēktiesībām, miera kultūru, laikmetīgām vērtībām un ANO Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas nozīmi, kurā apliecināts, ka visi cilvēki piedzimst brīvi un vienlīdzīgi cieņā un tiesībās, kā arī piedalīties interaktīvā lekcijā par globālā un lokālā mījiedarbību kultūrā un izglītībā.

UNESCO ASP dalībaskolu iesaiste starptautiskās UNESCO atbalstītās iniciatīvās

UNESCO Asociēto skolu projektā nozīmīga ir starptautiskā dimensija, kas vieno izglītības iestādes no visas pasaules kopīga mērķa – kvalitatīvas, iekļaujošas un ilgtspējīgas izglītības – veicināšanā.

Jau trešo gadu bērni un jaunieši visā pasaulē bija aicināti piedalīties starptautiskā mākslas konkursā “*PRIX Jeunesse International*”, kura dalībnieki zīmē savas domas un sniedz ieskatu savā pasaules redzējumā par kādu noteiktu tēmu. 2015. gada konkursa vadmotīvs un tēma zīmējumiem bija “Ko

nozīmē būt man?”, aicinot katru bērnu un jaunieta domāt par savu identitāti un kas padara viņus īpašus un unikālus. 2015. gadā piecas skolas – Jēkabpils pamatskola, Jaunsilavas pamatskola, Grobiņas pamatskola, Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola un Ventspils 4.vidusskola – piedalījās konkursā “PRIX Jeunesse International”.

Atsaucoties UNESCO LNK aicinājumam, Jaunsilavas pamatskola 2015. gadā pirmo reizi piedalījās Bulgārijas Zinātņu akadēmijas un Ģeofizikas, ģeodēzijas un ģeogrāfijas institūta organizētajā konkursā par karsta teritoriju aizsardzību. Izpētījuši pieejamo literatūru, iepazīnušies ar interneta resursiem un uzklaušījuši ceļotāju iespaidus, skolēni veidoja telpiskus darbus no dabas materiāliem, zīmēja, gleznoja un rakstīja esejas. Vairāki Jaunsilavas pamatskolā tapuši darbi guva godalgas, bet divpadsmitgadīgajai Kristiānai Zvirbulei par gleznojumu „Zemes dvēsele” (*The SOUL of the Earth*) bija piešķirta 1.vieta. Kristiāna Zvirbule un UNESCO ASP skolas koordinatore Anastasija Kaktiniece tika uzaicinātas piedalīties “Ceļojošajā vasaras skolā pa atraktīvākajām Bulgārijas karsta teritorijām”. Vasaras skola notika no 2015. gada 22. jūlija un ilga 10 dienas, kuru laikā dalībniekiem bija iespēja iepazīt Bulgārijas ziemeļdaļas karsta teritorijas, kultūrvēsturiskos pieminekļus un rūpniecības objektus.

Atsaucoties UNESCO Bulgārijas Nacionālās komisijas aicinājumam pieteikties starptautiskam semināram Veļiko Tarnovo pilsētā Bulgārijā, vairāk nekā desmit UNESCO ASP tīkla skolotāji no Latvijas sagatavoja un nosūtīja savus pieteikumus. Žūrijas atlases rezultātā tika apstiprināta Nataļjas Zaleskas (Rīgas 74. vidusskola) un Anastasijas Kaktinieces (Jaunsilavas pamatskola) dalība. 2015. gadā no 13. līdz 18. jūlijam skolotājas pārstāvēja Latviju starptautiskā Mantojuma izglītības seminārā, kura patroni un organizatori bija UNESCO, Veļiko Tarnovo pašvaldība, Sv. Kirila un Metodija universitāte un Emiliana Staņeva vidusskola.

UNESCO Zinātņu programmas īstenošana

2015. gadā turpinājās veiksmīgā sadarbība ar dažādām valsts institūcijām, augstākajām mācību iestādēm un nevalstiskajām organizācijām. Sadarbībā ar L'OREAL Baltic un Latvijas Zinātņu akadēmiju jau 11 reizi Latvijas zinātniecēm tika pasniegta L'OREAL stipendija „Sievietēm zinātnē”. 2015. gadā tika sekmīgi īstenoti divi gan skolu jauniešiem, gan plašai sabiedrībai paredzēti zinātnieka profesiju popularizējoši projekti. Lekciju cikls „Sieviete zinātnē – profesija, aicinājums un izaicinājumi”, kurā L'ORÉAL stipendiātes dažādu Latvijas novadu skolēniem stāstīja par savu profesiju un ceļu uz sasniegumiem, atklājumiem un atzinību un foto izstāde „Sievietēm zinātnē”. Uzsākta sadarbība starp UNESCO Asociēto skolu projektu un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu vides izglītības jomā.

L'ORÉAL Latvijas stipendija „Sievietēm zinātnē” ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu

2015. gada 14. maijā Latvijas Zinātņu akadēmijā trim jaunām un daudzsološām zinātniecēm tika pasniegtas L'ORÉAL Latvijas stipendijas „Sievietēm zinātnē” ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu. Stipendijas mērķis ir mazināt dzimumu nevienlīdzību karjeras veidošanas iespējās zinātnes jomā, atbalstīt izcilību, popularizēt zinātnieču sasniegumus un mudināt viņas veikt pētījumus Latvijā.

L'ORÉAL Latvijas stipendija „Sievietēm zinātnē” izveidota starptautiskās L'ORÉAL–UNESCO sadarbības programmas „For Women in Science” („Sievietēm zinātnē”) ietvaros 2005. gadā. Sākoties stipendiju programmas otrajai desmitgadei, papildināta pati programma un paplašinājusies tās ģeogrāfija. Medicīna, farmakoloģija un bioloģija, ekoloģija, veterinārija, lauksaimniecības un meža zinātnes, fizika, ķīmija un jaunu materiālu izstrāde – tik dažādas ir dzīvības zinātņu un materiālzinātņu jomas, kurās strādājošās Latvijas zinātnieces ir saņēmušas stipendiju „Sievietēm zinātnē”. 2015. gadā konkursam tika saņemts rekordliels pieteikumu skaits – žūrija akadēmiķa Jāņa Stradiņa vadībā trīs stipendiātes izvēlējās starp 50 pretendentiem. Stipendijas „Sievietēm zinātnē” Goda patronese kopš programmas pirmsākumiem ir akadēmiķe Vaira Vīķe-Freiberga.

Konkursa kārtībā 2015. gadā tika piešķirtas trīs 6000 eiro vērtas stipendijas „Sievietēm zinātnē”: viena paredzēta zinātņu doktorei vecumā līdz 40 gadiem iecerēto pētījumu veikšanai, divas – doktorantiem līdz 33 gadu vecumam disertācijas izstrādei.

2015. gada stipendiātes – Laura Beķere, Anda Hūna un Irēna Mihailova meklēs atbildes uz dzīvības zinātnēs un materiālzinātnēs būtiskiem jautājumiem – kā efektīvāk cīnīties pret ļaundabīgajiem audzējiem un kā padarīt atjaunojamās enerģijas avotus plašāk pieejamus.

Ķīmijas doktorei Laurai Beķerei, Latvijas Organiskās sintēzes institūta Membrānaktīvo savienojumu un beta-diketonu laboratorijas pētniecei, stipendija piešķirta tādu luminiscentu savienojumu sintezēšanai un izpētei, kuri būtu izmantojami gan ļaundabīgo audzēju diagnostikā, gan ārstēšanā, lai precīzāk pieskaņotu pretvēža terapiju katram pacientam un padarītu to organismam vieglāk panesamu. Lauras Beķeres stāsts ir iedvesmojošs: laikā, kad par Latvijas zinātnes nākotni daudz tiek runāts pesimistiskās noskaņās, viņa pavisam nesen pēc vairākus gadus ilga darba prestižā ārzemju pētniecības iestādē atgriezusies veikt pētījumus Latvijā.

Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra Vēža Šūnu bioloģijas laboratorijas zinātniskā asistente Anda Hūna stipendiju „Sievietēm zinātnē” saņēma, lai padziļināti pētītu atkritumu šķīrošanas un pārstrādes regulāciju šūnās un meklētu veidus, kā ietekmēt šos procesus un neļaut ļaundabīgajiem audzējiem pēc ārstēšanas atkal atjaunoties.

Inženierzinātņu maģistre Irēna Mihailova, Daugavpils Universitātes Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūta G.Liberta Inovatīvās mikroskopijas centra pētniece, cenšas pilnveidot saules elementos izmantojamu cinka oksīda nanostruktūru iegūšanas metodes, vienkāršot tās, lai samazinātu izmaksas un palielinātu to pieejamību. „

Stipendija „Sievietēm zinātnē” izmantojama bez ierobežojumiem – gan darbam, gan pašattīstībai, gan arī kā papildu līdzekļi personīgajā vai ģimenes budžetā. Zinātniecēm šī stipendija ir ne tikai finansiāls atbalsts, bet arī iespēja ar saviem pētījumiem iepazīstināt plašu sabiedrību. Savukārt sabiedrībai tā ļauj uzzināt par aizrautīgām, talantīgām sievietēm, kas tepat Latvijā ar neatlaidīgu darbu paplašina cilvēces zināšanas un iespējas, lai uzlabotu mūsu dzīves kvalitāti un padarītu pasauli drošāku, ērtāku un interesantāku.

L'OREAL Latvijas stipendijas „Sievietēm zinātnē” laureātu lekciju cikls „Sieviete zinātnē – profesija, aicinājums un izaicinājumi”

Dinamiska, radoša profesija, kas liek nepārtraukti mācīties un kurā ir iespēja visu laiku nodarbināt sevi ar tādiem jautājumiem, uz kuriem neviens vēl īsti nezina atbildes, paplašināt cilvēces zināšanu apvāršņus – tā zinātnieka profesiju raksturo L'ORÉAL Latvijas stipendijas „Sievietēm zinātnē” ieguvējas. Lai palīdzētu arī citiem, it īpaši jauniešiem, saskatīt šīs profesijas pievilcību, stipendiju programmas desmitgadē tika uzsākti un 2015.gadā tika sekmīgi īstenoti divi gan skolu jauniešiem, gan plašai sabiedrībai paredzēti zinātnieka profesiju popularizējoši projekti.

Viens no stipendiju programmas „Sievietēm zinātnē” uzdevumiem ir graut stereotipus par zinātnieka profesiju, iedvesmot nākamās zinātnieces un zinātniekus un iedrošināt viņus sekot savam aicinājumam. Domājot par nākamo zinātnieku paaudzi, programmas ietvaros 2014. gadā tika uzsākts lekciju cikls „Sieviete zinātnē – profesija, aicinājums un izaicinājumi” – bijušās L'ORÉAL stipendiātes dažādu Latvijas novadu skolēniem stāsta par savu profesiju un ceļu uz sasniegumiem, atklājumiem un atzinību. Šīs lekcijas palīdz paplašināt skolēnu iepazīto profesiju klāstu, pievienojot tam zinātnieka profesiju.

Kopš lekciju cikla uzsākšanas L'ORÉAL Latvijas stipendijas ieguvējas ir viesojušās – Daugavpilī un Valmierā, Siguldā, Alūksnē, Talsos un Jelgavā, Suntažos, Jēkabpilī, Kauguros, Pļaviņās, Bauskā un Ilšīcē. Šī prezentāciju cikla mērķis ir ne tikai informēt, bet arī iedvesmot – zinātnieces stāstīja skolēniem par pētnieku dzīvi un darbu, aizraujošiem meklējumiem un atklājumu prieku, centieniem rast atbildes uz cilvēcei svarīgiem jautājumiem, kā arī par ceļu no skolas sola līdz prestižām balvām zinātnē. Apzinoties, ka arī citur Latvijā ir svarīgi skolēniem dot iespēju tikties ar zinātniecēm, projekts tiks turpināts arī 2016.gadā.

Par nozīmīgu stipendiju programmas daļu ir kļuvusi ceļojošā izstāde „Sievietēm zinātnē”, kurā apskatāmi četru Latvijas sieviešu-fotogrāfu – Ivetas Vaivodes, Lindas Brīnumas, Aigas Rēdmanes un Tatjanas Vlasovas – veidoti zinātnieču fotoportreti. Izstāde ir bijusi apskatāma Latvijas Universitātē, Rīgas Tehniskajā universitātē, Daugavpils Universitātē, Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā un Galerijā Centrs.

Programma „Cilvēks un biosfēra”

UNESCO programmas “Cilvēks un biosfēra” mērķi ir uzlabot cilvēku attiecības ar vidi globālā mērogā, galvenokārt, veicinot starpdisciplinārus pētījumus par vides un cilvēku mijiedarbību, paraugteritoriju attīstību, kā arī vairot izpratni par vides pārvaldības jautājumiem. Programmas redzamākais ieguldījums ir visā pasaulē plašais biosfēras rezervātu tīkls. Biosfēras rezervāti ir pasaulē vieni no nozīmīgākajām teritorijām ilgtspējības attīstības jēdziena skaidrošanā un ilgtspējības principu iedzīvināšanā. To īstenotā prakse pierāda, ka ir iespējama vides pārvaldība, kura atspoguļo gan līdzsvaroto un sabalansēto vides, sociālo, politisko un ekonomisko vajadzību un vēlmju attīstību, gan nodrošina sabiedrības iesaisti vides pārdomātā pārvaldīšanā un dabas resursu saprātīgā izmantošanā.

1997. gada Latvijā tika nodibināts pirmais biosfēras rezervāts - Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, kas iekļauts pasaules biosfēras rezervātu tīklā. UNESCO LNK sadarbojas ar Dabas aizsardzības pārvaldi, kas ir atbildīgā valsts institūcija par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta koncepcijas īstenošanu.

2015. gada 11. septembrī Salacgrīvā, Dabas aizsardzības pārvaldes dabas izglītības centrā “Ziemeļvidzeme” notika UNESCO Asociēto skolu projekta seminārs un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta nevalstisko organizāciju forums “Mācīšanās un mācīšana ilgtspējīgai nākotnei: vides izglītība sabiedrības attīstībai un personības pilnveidei”.

Nevalstisko organizāciju forums Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā tiek organizēts reizi divos gados, lai dotu iespēju aktīvākajām organizācijām satikties un diskutēt gan par padarīto, gan nākotnes vīzijām. Iepriekšējais forums norisinājās 2013. gadā, un tas bija veltīts Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta attīstībai.

Pasākuma mērķis bija kopā savest UNESCO Asociētā skolu projekta dalībiskolas, nevalstiskās organizācijas, kas aktīvi darbojas vides izglītības jomā, lai uzklausītu viedokļus un diskutētu par to, kā un vai izglītībā ir meklējamas un atrodamas atbildes ilgtspējas problēmām vidē, sabiedrībā un ekonomikā un kā, prasmīgi sadarbojoties, var veidot pasauli par labāku vietu mums visiem.

Seminārā notika diskusijas par vides izglītības attīstību, islandiešu vides eksperti stāstīja, kā veiksmīgi sadarbojoties vides aģentūrām, skolām un pašvaldībām, organizējot brīvprātīgo darbu aizsargājamās dabas teritorijās un rosinot bērnus un jauniešus interesēties par vides aizsardzības un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas jautājumiem. Semināra dalībnieki iesaistījās radošajās darbnīcās par vides izglītību pirmskolā un sākumskolā, jauniešu iesaisti vides izglītībā, vides izglītību kopienās un vides izglītību un mūžizglītību.

UNESCO Kultūras programmas īstenošana

2015. gadā tika atzīmēta 10. gadadiena kopš UNESCO Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidības saglabāšanu un aizsardzību izveides, kuras pamatā ir ideja par starpkultūru dialoga veicināšanu. Izceļot šo UNESCO mērķi, tika īstenots starptautisks projekts ārvalstu augstskolu jauniešiem, lai veicinātu viņu dialogu ar latviešiem un iepazīstinātu viņus ar latviešu kultūru. UNESCO LNK 2015. gada laikā turpināja strādāt ar Latvijas pašvaldībām tām raksturīgā mantojuma izcelšanā un izpratnes veicināšanā par to kā ilgtspējīgu resursu attīstībai. UNESCO LNK darbojusies dažādās darba grupās, devusies uz pašvaldībām sniegt konsultācijas, stāstot par mantojuma programmām. Par godu 10. gadadienai kopš iekļaušanas Pasaules mantojuma sarakstā tika rīkota konference par Strūves ģeodēzisko loku un tā potenciālu tūrismā un pašvaldību attīstībā. Kurzemes pašvaldību pieredze nemateriālā kultūras mantojuma izzināšanā, interpretācijā un popularizēšanā tika apskatīta kā labā prakse Baltijas valstu nemateriālā kultūras mantojuma ekspertu kapacitātes celšanas seminārā. Savukārt ar suitu kultūrtelpas kopienu notika aktīvs dialogs jaunā saglabāšanas un attīstības plāna izstrādē, lai veidotu efektīvus sadarbības modeļus starp kopienu, pētniecības iestādēm un atbildīgajām valsts un pašvaldību institūcijām.

Nemateriālais kultūras mantojums

Starptautiskais pētniecības seminārs “Nemateriālais kultūras mantojums: Nacionālās subjektīvās tiesības”

29. jūnijā Rīgā, Latvijas Kultūras akadēmija sadarbībā ar UNESCO LNK un partneriem rīkoja starptautisku pētniecības semināru “Nemateriālais kultūras mantojums: nacionālās un subjektīvās tiesības”. Tas bija veltīts Eiropā un citos pasaules reģionos aktuāliem nemateriālā kultūras mantojuma tiesību jautājumiem un pulcēja starptautiski atzītus zinātniekus un jaunus pētniekus no Francijas, Lielbritānijas, Irānas, Igaunijas un Latvijas.

Pētniecības semināra intereses lokā bija nemateriālā kultūras mantojuma tiesību saiknes ar citām tiesību jomām – cilvēktiesībām, intelektuālā īpašuma tiesībām, vides tiesībām un kultūras mantojuma tiesībām.

Nemateriālā kultūras mantojuma tiesībām veltītā diskusija noritēja laikā, kad Latvija ir viena no UNESCO Starpvaldību komitejas nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai dalībvalstīm un kad Latvijā tiek izstrādāts Likums par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu. Starptautisko aktualitāti savukārt raksturoja UNESCO Sekretariāta Parīzē uzsāktais darbs pie valstu nacionālo politiku un tiesību jaunrades izvērtējuma, lai izstrādātu ieteikumus nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas nacionālo politiku un tiesību jautājumos.

Seminārs “Sabiedrības līdzdalības un izglītības loma nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā un attīstībā, īstenojot UNESCO 2003. gada konvenciju”

2015. gadā apritēja 10 gadi kopš Latvijas pievienošanās UNESCO Konvencijai par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu (turpmāk Konvencija). No 21. līdz 23. oktobrim Eiropas Savienības mājā Rīgā, kā arī Kuldīgā un Aizputē notika seminārs „Sabiedrības līdzdalības un izglītības loma nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā un attīstībā, īstenojot UNESCO 2003. gada konvenciju”, kurā Latvijas un ārvalstu nemateriālā kultūras mantojuma jomas eksperti, kā arī UNESCO pārstāvji dalījās ar savu pieredzi, īstenojot Konvenciju.

Semināra ievadā tā dalībniekiem bija iespēja klausīties UNESCO starptautiski atzītā nemateriālā kultūras mantojuma eksperta un Virjes universitātes profesora Marka Jākoba lekcijas par vispārīgiem Konvencijas īstenošanas jautājumiem, savukārt otrajā dienā semināra dalībnieki viesojās Kuldīgā un Aizputē, lai iepazītos ar labās prakses piemēriem Konvencijas īstenošanā. Semināra noslēguma dienā īpaši tiks akcentēta Baltijas valstu pieredze sadarbībā un nemateriālā kultūras mantojuma elementu pārvaldībā, izceļot veiksmes stāstus un izaicinājumus, ar kādiem nācies sastapties 10 gadu laikā.

Seminārs tapis kā daļa no nemateriālā kultūras mantojuma ekspertu kapacitātes celšanas programmas un tas kalpojis kā platforma, lai veicinātu informācijas apmaiņu starp kopienām un pētniekiem, veicinātu sadarbību pašvaldību, nemateriālā kultūras mantojuma kopienu un valsts institūciju starpā.

Suitu kultūrtelpa

2014. gada nogalē beidzās termiņš noslēgtajam sadarbības memorandam ar suitu kopienām, tās kultūrtelpā esošajām pašvaldībām un atbildīgām valsts institūcijām, vienlaikus bija nepieciešams atjaunot arī suitu kultūrtelpas saglabāšanas un attīstības plānu jaunajam plānošanas periodam līdz 2018. gadam. Tādēļ 2015. gada laikā notika vairākas apsekojumu vizītes un tikšanās ar suitu kopienas pārstāvjiem un citām iesaistītajām pusēm, lai diskutētu par jauno saglabāšanas un attīstības plānu suitu kultūrtelpai. Tika spriests par iespējām paplašināt sadarbības memorandu, piesaistot jaunas institūcijas, ar kurām stiprināt sadarbības mehānismus. Tika izstrādāts jaunā sadarbības memoranda projekts, kā arī apkopoti dažādu institūciju ieteikumi un papildinājumi suitu kultūrtelpas saglabāšanas un attīstības plāna projektam.

Pasaules mantojums

UNESCO Pasaules mantojuma nacionālais saraksts

2015. gadā pienāca UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālā saraksta (turpmāk Saraksts) izvērtēšanas cikls, kas tiek īstenots reizi 5 gados. Saskaņā ar Saraksta nolikumu tiek izvērtēts tajā jau iekļauto mantojuma vietu saglabāšanas stāvoklis un to aizsardzībai, pētniecībai un popularizēšanai īstenotie pārvaldības pasākumi, kā arī tiek izsludināta iespēja pieteikt Sarakstam jaunas mantojuma vietu nominācijas.

2011. gadā Sarakstā tika iekļautas 3 mantojuma vietas: Grobiņas arheoloģiskais ansamblis, Daugavas loki un Kuldīgas vecpilsēta Ventas senlejā. 2015. gadā UNESCO LNK aicināja šo mantojuma vietu nomināciju iesniedzējus sagatavot pārskatus par to saglabāšanas stāvokli un pārvaldību laika posmā no iekļaušanas brīža līdz 2015. gada novembra beigām, kā arī konsultēja pārskata sagatavotājus par tajos iekļaujamo informāciju.

Vienlaikus UNESCO LNK arī izsludināja jaunu nomināciju pieteikšanu Sarakstam. UNESCO LNK sagatavoja un izplatīja informāciju par Sarakstu, kā arī devās konsultatīvās vizītes uz Latvijas pašvaldībām Kurzemē un Vidzemē, lai skaidrotu kritērijus, kādiem jāatbilst pieteiktajām mantojuma vietām, un stāstītu par pienākumiem, kādi tiek uzlikti Sarakstā iekļautajām vietām.

Sarakstam kopumā tika iesniegtas divas mantojuma vietu nominācijas, ko bija sagatavojusi Raunas novada pašvaldība, nominējot Raunas Staburagu un Raunas pilsdrupas. Saskaņā ar nolikumu UNESCO LNK šo vietu nomināciju izvērtēšanā piesaistīja neatkarīgus kultūras un dabas mantojuma ekspertus, kā arī aicināja atbildīgās valsts institūcijas sniegt savus atzinumus par attiecīgo nomināciju atbilstību Saraksta nolikumā minētajiem kritērijiem. 2015. gada rudenī UNESCO LNK nomināciju izvērtēšanā piesaistītajiem ekspertiem rīkoja informatīvu semināru par vērtēšanas kritērijiem un prasībām, un vēlāk sadarbībā ar Raunas novada pašvaldību organizēja abu mantojuma vietu apsekošanas vizītes.

Konference “Strūves ģeodēziskajam lokam UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā – 10”

Lai veicinātu sabiedrības interesi un iesaisti Strūves ģeodēziskā loka mantojuma saglabāšanā un interpretācijā, kā arī lai rastu arvien jaunus sadarbības veidus starp sabiedrību, pašvaldībām un citām ieinteresētajām pusēm, UNESCO LNK ar sadarbības partneriem 2015. gadā rīkoja starptautisku konferenci “Strūves ģeodēziskajam lokam UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā – 10”, kas bija veltīta šī mantojuma nominācijas iekļaušanas desmitgadei UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā.

Konference notika Jelgavā un Jēkabpilī 17. un 18. septembrī, un tajā piedalījās dalībnieki no Latvijas, Igaunijas, Lietuvas, Norvēģijas, Zviedrijas un Baltkrievijas, kas uzstājās ar zinātniskajiem lasījumiem un pieredzes stāstiem par Strūves ģeodēziskā loka potenciālu tūrismā un izglītībā. Konferencē tika pieņemts dokuments, kas paredz atbalstu platformām, kas veicina komunikāciju ar kopienām un to līdzdalību Strūves ģeodēziskā loka pārvaldībā un ar to saistīto lēmumu pieņemšanā. Konferences noslēguma dokumentā iekļauta apņemšanās iniciēt padomdevēj institūciju izveidi vietējā vai nacionālā mērogā, lai sekmētu sadarbību starp ģeodēzijas ekspertiem, ar Strūves ģeodēzisko loku saistītajām pašvaldībām, mantojuma interpretācijas institūcijām un nevalstiskajām organizācijām un uzlabotu Strūves ģeodēziskā loka pārvaldību. Tāpat konferences dalībnieki vienojās, ka ir svarīgi ieviest un veicināt jaunus, inovatīvus izglītības un promocijas materiālus un metodes, kas vairotu izpratni par kompleksajām Strūves ģeodēziskā loka vērtībām. Savukārt, nodrošinot iespējas dalīties ar labo praksi, nolemts turpināt attīstīt un uzlabot starptautisko sadarbību ar dažādām Strūves ģeodēziskā loka interešu grupām. Konferences noslēguma dokumentā iekļauta arī apņemšanās apzināt izaicinājumus un iespējas, kas saistītas ar vietējiem un starptautiskiem Strūves ģeodēziskā loka tūrisma maršrutiem, kā arī iesaistīt dažādas interešu grupas šādu maršrutu izveidē.

Kultūras izpausmju daudzveidība

Projekts „Atrasts tulkojumā. Rainis un Aspazija”

Atzīmējot Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu (turpmāk Konvencija) 10. gadadienu, UNESCO LNK aicināja izcelt starpkultūru dialoga jautājumus, kas ir šīs Konvencijas pamatā. Vienlaikus domājot par iespējām Raiņa un Aspazijas 150. gadadienas svinībās iesaistīt pēc iespējas plašāku sabiedrību, tajā skaitā ārvalstu auditoriju un it īpaši jauniešus, UNESCO LNK sadarbībā ar Latviešu valodas aģentūru un Latvijas Kultūras akadēmiju īstenoja projektu “Atrasts tulkojumā. Rainis un Aspazija”. Projekta ietvaros ārvalstu augstskolu studenti, kuri apgūst latviešu valodu un kultūru tika aicināti iepazīt Raiņa un Aspazijas daiļrades mantojumu.

Projekta laikā tā dalībnieki 9 augstskolās ASV, Ķīnā un Eiropā rīkoja dažādas tematiskās aktivitātes – dzejas lasījumus, atvērtās lekcijas, kino vakarus un citus Rainim un Aspazijai veltītus kultūras pasākumus. Viens no projekta nozīmīgākajiem notikumiem bija Raiņa un Aspazijas darbu tulkojumu un eseju konkurss, kura ietvaros studenti tulkoja un atdzejoja abu dižgaru darbus, savukārt esejās atklāja savas pārdomas par Raiņa un Aspazijas nozīmi kultūras procesos. Konkursā kopumā piedalījušies 57 studenti no 9 augstskolām. Labāko eseju un tulkojumu autori no katras augstskolas pulcējās Rīgā, lai divu dienu garumā izbaudītu speciālu kultūras programmu un piedalītos apbalvošanas ceremonijā. 14. decembrī studenti apmeklēja muzeju “Aspazijas māja” un piedalījās diskusijā par latviešu valodas apguves jautājumiem un aktuālajiem latviešu literatūras tulkojumiem. 15. decembrī projekta partneris – Latvijas Kultūras akadēmija uzņēma studentus un citus interesentus teātra mājā “Zirgu pasts”, kur notika gan ekspertu diskusijas, gan priekšlasījumi par Raini, Aspaziju un viņu savstarpējo saraksti, gan īpaša studentu apbalvošanas ceremonija, kas tika izspēlēta Latvijas Kultūras akadēmijas studentu izrādes “No zirga līdz personībai” laikā, kas veidota pēc Raiņa lugas “Zelta zirgs” motīviem.

Projekta rezultāti un tulkojumu un eseju konkursa laureātu darbi apkopoti īpašā publikācijā “Atrasts tulkojumā. Rainis un Aspazija”, elektroniski pieejams arī konkursa laureātes Emīlijas Beieres (Vašingtonas Universitāte, ASV) pētījums par Raiņa lugas “Zelta zirgs” valodu.

UNESCO Komunikācijas un informācijas programmas īstenošana

Katrs gads UNESCO darbībā nes jaunus izaicinājumus arī komunikācijas un informācijas jomā. Tāpēc ir svarīgi veicināt nemītīgu pieredzes un informācijas apmaiņu starp Latvijas un pasaules nozares ekspertiem un ieinteresētajām pusēm. Ievērojamākais notikums komunikācijas un informācijas jomā Latvijā 2015. gadā bija UNESCO Preses brīvības dienas konference un ceremonija, kas pulcēja vairāk nekā 400 dalībnieku, tostarp pasaules vadošo mediju, starptautisko organizāciju, akadēmisko institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvjus. Aizvadītajā gadā tika iesniegts un apstiprināts pieteikums UNESCO Mediju un informācijas katedrai, kas turpmāk darbosies Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas nodaļā. Liels darbs paveikts arī UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” īstenošanā Latvijā, aktualizējot šīs programmas pamatuzdevumus arī akadēmiskajā vidē – sadarbībā ar Latvijas Kultūras akadēmiju un Latvijas Nacionālo bibliotēku izveidoti 2 tematiski studiju kursi dokumentārā mantojuma jomā. Kā viens no veiksmes stāstiem minama arī UNESCO piešķirtā starptautiskā patronāža grāmatai par LNB ēkas celšanu „Latvijas Nacionālā bibliotēka. Arhitekts Gunārs Birkerts”. Kopumā aizvadītais gads stiprinājis UNESCO LNK prioritāro rīcības virzienu 2014.–2021. gadam, kas saistīts ar vārda brīvības veicināšanu, daudzveidīgas mediju vides attīstību un pieeju informācijai un zināšanām. Aktivitātes UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” ietvaros veicinājušas ne vien informācijas un zināšanu pieejamību reģionos, bet arī pirmo rīcības virzienu - aizsargāt, attīstīt un nodot nākamajām paaudzēm mantojumu.

UNESCO programma „Pasaules atmiņa”

2015. gadā UNESCO programma „Pasaules atmiņa” tika aktualizēta ne vien plašākai sabiedrībai, piedāvājot iespēju apmeklēt atvērtās lekcijas par reģistros iekļauto mantojumu, bet arī akadēmiskajā vidē, izveidojot divus studiju kursus, kas veltīti dokumentārā mantojuma saglabāšanai un digitalizācijai. Programmas ietvaros tika veicināta arī diskusija par šīs jomas svarīgākajiem aspektiem Latvijā, jo UNESCO LNK aizvadītajā gadā atmiņas institūcijas un nozares institūcijas iesaistīja viedokļa sagatavošanā par UNESCO lēmumu par dokumentārā mantojuma saglabāšanu un pieejamību digitālajā laikmetā, kas tika apstiprināts UNESCO Ģenerālās konferences 38.sesijā.

Atvērtās lekcijas par UNESCO programmu „Pasaules atmiņa”

Latvijas Kultūras akadēmija (LKA) sadarbībā ar UNESCO LNK un UNESCO programmā „Pasaules atmiņa” iesaistītajām atmiņas institūcijām rīkoja atklātās lekcijas, aicinot iepazīt UNESCO dokumentārā mantojuma vērtības, kas iekļautas programmas „Pasaules atmiņa” starptautiskajā vai Latvijas nacionālajā reģistrā.

Lekciju laikā studentiem bija iespēja uzzināt par programmas „Pasaules atmiņa” reģistros iekļauto dokumentāro mantojumu un to nozīmīgo lomu valsts vēstures un starptautiskā tēla veidošanā. Tāpat lekciju dalībnieki varēja iepazīt atmiņas institūciju ikdienas darbu un uzzināt par aktivitātēm dokumentārā mantojuma saglabāšanas, pieejamības un atpazīstamības veicināšanā. 2015. gadā notika piecas atvērtās lekcijas.

- 2. martā Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā – lekcija par UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā iekļauto nomināciju „Tradicionālo prasmju un dzīvesveida dokumentēšana Pieminekļu valdes 1924.–1931. gada ekspedīciju fotonegātos”.
- 16. martā Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuvē – lekcija par UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” starptautiskajā reģistrā iekļauto Dainu skapi.
- 30. martā Latvijas Kara muzejā – lekcija par UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā iekļauto nomināciju „Latvijas Centrālās Padomes Memorands Rīga, 1944. gada 17. marts”.
- 13. aprīlī Latvenergo koncerna Enerģētikas muzejā notika lekcija par UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā iekļauto nomināciju „Eduarda Krauca fotonegātu uz stikla pamatnes kolekcija – Ķeguma spēkstacijas celtniecības gaita 1936.–1940.”
- 27. aprīlī Latvijas Tautas frontes muzejā notika lekcija par UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” starptautiskajā reģistrā iekļauto Baltijas valstu kopīgo nomināciju „Baltijas ceļš - cilvēku ķēde trīs valstu vienotiem centieniem pēc brīvības”. Lekciju vadīja bijušais Latvijas Tautas frontes priekšsēdētājs Dainis Īvāns.

Baltijas valstu nominācijas „Sibīrijā rakstītās vēstules uz bērza tāss” UNESCO programmas „Pasaules atmiņas” starptautiskajam reģistram sagatavošana

2015. gada 21.-22. maijā Viļņā (Lietuva) norisinājās Baltijas valstu UNESCO nacionālo komisiju un ekspertu sanāksme par starptautiskās nominācijas „Sibīrijā rakstītās vēstules uz bērza tāss” izstrādi. Viens no sanāksmes svarīgākajiem uzdevumiem bija vienoties par kopīgās nominācijas izstrādes kārtību un turpmāko nominācijas sagatavošanas darbu organizēšanu. Sanāksmes laikā tika apspriests, kādi katrā valstī ir pieejamie materiāli un oriģināli Sibīrijā rakstītajām vēstulēm uz bērza tāss, vai apzinātie materiāli ir attiecināmi un kvalificējami kā dokumentārais mantojums, kāds varētu būt nominācijas mērogs, kā arī pārrunāti nominācijas sagatavošanas un iesniegšanas kritēriji.

Studiju kurss „Dokumentārā mantojuma aizsardzība”

2015. gadā Latvijas Kultūras akadēmija sadarbībā ar UNESCO LNK izveidoja maģistra studiju programmas „Mākslas” Muzeju un kultūras mantojuma studiju apakšprogrammas kursu „Dokumentārā mantojuma aizsardzība”. Studiju kursa mērķis ir veicināt studējošo izpratni par dokumentārā mantojuma kā kultūras mantojuma jomas pārvaldību, īpašu uzmanību veltot UNESCO programmai „Pasaules atmiņa”. Studiju kurss pievēršas starptautiski, Eiropas reģionā un Latvijā aktuāliem dokumentārā mantojuma aizsardzības jautājumiem, atmiņas institūciju darbībai un valstu sadarbībai. Studijas ietver reģiona valstu pieredzes izziņāšanu salīdzinošam vērtējumam par dokumentārā mantojuma aizsardzības un izpētes politikām un to īstenojuma perspektīvām. Kursa mērķis ir veicināt studējošo izpratni par dokumentārā mantojuma kā kultūras mantojuma jomas pārvaldību. Studiju kurss vērsts uz studējošo zināšanām par starptautisko sadarbību dokumentārā mantojuma aizsardzības jomā, t.sk. tiesību avotiem, politikas dokumentiem u.c., kā arī par UNESCO programmu „Pasaules atmiņa” kā valstu globālas sadarbības instrumentu dokumentārā mantojuma aizsardzības veicināšanai pasaulē.

Studiju kurss „Dokumentārā mantojuma digitalizācija”

Latvijas Kultūras akadēmija, Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar UNESCO LNK 2015. gadā izveidoja studiju kursu „Dokumentārā mantojuma digitalizācija”. Kurss vērsts uz zināšanu, prasmju un kompetenču iegūvi dokumentārā mantojuma digitalizācijas jautājumos, gūstot zināšanas par kultūras mantojuma digitalizācijas stratēģijām, politikām, attīstību un risinājumiem, un pēctecīgi – prasmes un kompetences digitalizācijas procesa vadībai. Kursa ietvaros aplūkotas tādas tēmas kā „Digitalizācijas politikas un stratēģijas”, „Digitalizācijas projektu rezultāti”, „Digitalizētā mantojuma datu bāzes”, „Digitalizācijas tiesību aspekti”, „Digitalizācijas process” un „Tradicionālās kultūras materiālu digitalizācija, pieejamība un popularizēšana”. Studiju kursu semestrī apmeklēja Latvijas Kultūras akadēmijas studējošie un UNESCO LNK sadarbības tīkla atmiņas institūciju pārstāvji, kas iesaistīti UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” īstenošanā.

UNESCO Pasaules preses brīvības diena (2015. gada 2.-4. maijs)

2015. gada 2.-4. maijā Rīgā norisinājās “Pasaules Preses brīvības diena 2015”, kas ir viens no lielākajiem UNESCO koordinētajiem pasākumiem pasaulē. ANO Ģenerālā asambleja to oficiāli proklamēja 1993. gadā un kopš tā laika globāls Pasaules preses brīvības dienas pasākums notiek katru gadu dažādās valstīs visā pasaulē. Pasaules preses brīvības dienas ietvaros notika plaša konference par preses un vārda brīvības aktualitātēm, kā arī Pasaules preses brīvības balvas pasniegšanas ceremonija aizvadītā gada izcilākajam preses brīvības aizstāvim, kas savu pārliecību aizstāvējis par spīti apdraudējumam. Preses brīvības dienas konference un ceremonija pulcēja vairāk nekā 400 dalībnieku, tostarp pasaules vadošo mediju, starptautisko organizāciju, akadēmisko institūciju un nevalstisko organizāciju pārstāvjus.

Pasākumā piedalījās arī UNESCO ģenerāldirektore Irina Bokova. Pasākuma laikā notika arī mediju ekspertu diskusija par izaicinājumiem žurnālistiem pasaules „karstajos punktos”, kurā ar savu pieredzi dalījās Latvijas izcelsmes žurnālists Pēteris Grete. Pasaules preses brīvības dienas ietvaros notika Giljermo Kano Pasaules preses brīvības balvas pasniegšanas ceremonija 2015. gada izcilākajam preses brīvības aizstāvim – Sīrijas žurnālistam un juristam Mazenam Dārvišam, kurš, neskatoties uz ilgstošo ieslodzījumu, apņēmīgi turpina aizstāvēt vārda brīvības ideālus. Pasaules preses brīvības balvas pasniegšanas ceremonijas dalībniekus uzrunāja Valsts prezidents Andris Bērziņš, un ceremonijā piedalījās Latvijas Ministru prezidente Laimdota Straujuma un ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs. Par godu 2015. gada Pasaules preses brīvības dienai Latvijas Pasts ir izdeva īpašu piemiņas pastmarku.

UNESCO Mediju un informācijas pratības katedras izveide

2015. gada sākumā Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas nodaļa sadarbībā ar UNESCO LNK izstrādāja un iesniedza pieteikumu UNESCO Mediju un informācijas pratības katedras izveidei Latvijā. Pieteikums guva pozitīvu vērtējumu. Šīs katedras izveides pienesums gan Latvijā, gan starptautiskā mērogā būs pētījumu veikšana kvalitatīvu un pamatotu politikas vadlīniju izstrādei digitālo un mediju pratības jomā dažādām mērķa grupām – politikas veidotājiem, izglītotājiem, ģimenēm (bērni un vecāki), privātajam sektoram. Tuvāko gadu laikā plānots strādāt arī pie atsevišķas mācību programmas izveides un praktisku materiālu izstrādes bērniem un jauniešiem, kas veicinātu viņu kompetences digitālo mediju un IKT lietošanā.

UNESCO LNK un Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekts

UNESCO aktualizē bibliotēku jautājumu gan komunikācijas un informācijas sektorā, gan kultūras nozarē, veicinot vērienīgas starptautiskas platformas veidošanu, lai izceltu bibliotēku lomu pasaules izaicinājumu risināšanā. Daudz plašākā izpratnē, bibliotēkas ir kā informācijas nesēji, atmiņu glabātāji, komunikācijas, zināšanu sabiedrības attīstības un sociālo procesu starpnieki. Bibliotēka ir ceļš uz zināšanām, nodrošinot pamata nosacījumus mūžizglītībai, veicinot neatkarīgu lēmumu pieņemšanu un kultūras attīstību personībām un sociālām grupām.

1999. gadā UNESCO dalībvalstis Ģenerālā konference pieņēma rezolūciju par Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunās ēkas būvniecības projektu, kurā aicināja dalībvalstis un starptautisko sabiedrību nodrošināt visu iespējamo atbalstu šī projekta īstenošanā. Līdzīgu atbalstu ir saņēmis tikai viens projekts – slavenās Aleksandrijas bibliotēkas būvniecība Ēģiptē. Tas ir liels gods un vienlaikus arī atbildīgs pienākums turpināt darbu pie UNESCO atbalstītās Latvijas Nacionālā bibliotēkas projekta idejas atpazīstamības veicināšanas gan Latvijā, gan pasaulē.

Grāmata “Latvijas Nacionālā bibliotēka. Arhitekts Gunārs Birkerts”

UNESCO LNK pastāvīgi sadarbojas ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrību, sniedzot ieguldījumu Latvijas Nacionālās bibliotēkas „Gaismas pils” projektos. Pēc Latvijas Nacionālās bibliotēkas atklāšanas 2014. gadā, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība izdeva grāmatu „Latvijas Nacionālā bibliotēka. Arhitekts Gunārs Birkerts”. Grāmatu veido līdz šim neapkopots vizuālais un vēstures faktu materiāls, kas aptver 96 gadus. Izdevumā ietverta informācija par LNB, sākot ar tās dibināšanu 1919. gadā un atspoguļo Gaismas pils tapšanas ceļu no idejas līdz pilnīgi gatavai, iekārtotai un apdzīvotai ēkai. Grāmatu veidojuši arhitekts Jānis Dripe un fotogrāfs Indriķis Stūrmanis. LNB direktors Andris Vilks ir devis ieskatu par bibliotēkas krājumu, funkcijām un iespējām. Grāmatas mākslinieks ir Juris Petraškevičs. Grāmata veltīta Nacionālās bibliotēkas ēkas arhitektūrai un tās autoram Gunāram Birkertam. LNB veltītais izdevums 2015. gadā arī saņēma prestižo UNESCO patronāžu. Tas apliecina, ka pasaulē augstu novērtē LNB kā nozīmīgu zināšanu sabiedrības simbolu, tāpēc svarīgi ar grāmatas starpniecību par to stāstīt sabiedrībai gan Latvijā, gan pasaulē. Šis ir pirmais projekts, kas ir ieguvis starptautisko UNESCO patronāžu.

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas tīkls „Stāstu bibliotēkas”

Stāstniecība ir ne tikai nozīmīga nemateriālā kultūras mantojuma daļa, bet arī būtisks zināšanu sabiedrības attīstību veicinošs elements, caur ko tiek gūtas zināšanas un attīstītas sociālās prasmes, sekmējot gan atsevišķu indivīdu, gan visas sabiedrības attīstību. Tāpēc ir svarīgi akcentēt bibliotēkas lomu arī UNESCO izvirzīto mērķu komunikācijas un informācijas jomā – veicināt zināšanu sabiedrības attīstību, nodrošināt informācijas saglabāšanu un pieejamību, īstenošanā. 2015. gadā UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” ietvaros tika rīkotas dažādas aktivitātes un pasākumi, kas vairāk bija veltīti vietējā kultūras mantojuma apzināšanai un tā pieejamības nodrošināšanai vietējā sabiedrībā.

Starptautiskās dzimtās valodas dienas pasākums un UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” seminārs Valmierā (2015. gada 19. februāris)

2015. gada 19. februārī Valmieras integrētajā bibliotēkā norisinājās UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” seminārs. Tas tika veltīts Starptautiskajai dzimtās valodas dienai, ko pasaulē ik gadu atzīmē 21. februārī. Seminārs pulcēja ap 50 dalībnieku, kuru vidū bija gan UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībnieki, gan vietējie Vidzemes stāstnieku skolas dalībnieki un interesenti.

Seminārā tika sniegta informācija par UNESCO LNK aktualitātēm, plānotajiem stāstnieku pasākumiem 2015. gadā, tostarp par UNESCO 70. gadadienai veltīto izdevumu “Radoša kultūras mantojuma komunikācija vietējā sabiedrībā”. Tika prezentēti arī aktuālie rezultāti par UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” iesūtīto atskaišu izvērtējumu, kā arī sniegta informācija un padomi par festivālu uzdevumu īstenošanu, priekšnesumiem un to piedāvājumu klausītājam, par stāstnieku festivālu veidotajām afišām, festivālu daudzveidību, kā arī par pašu stāstnieku festivālu mērķi. Semināra ietvaros tika apbalvots 2014. gada aktīvākais stāstnieks, 2014. gada stāstnieks-debitants un 2014. gada aktīvākā „Stāstu bibliotēka”. Semināra otrajā daļā – publiskajā pasākumā – „Dzimtā valoda dzimtajos dialektos” pievienojās arī Valmieras vidējās izglītības iestāžu skolēni. Pasākumu savā dzimtajā valodā uzsāka 4 lieliskas stāstnieces no Latgales un Kurzemes – Ruta Suseja (Rēzeknes Centrālā bibliotēka), Iveta Skapste (Gāliņciema bibliotēka), Vilhelmīne Jakomova (Preiļu Galvenā bibliotēka) un Igeta Gredzena (Pārventas bibliotēka). Pasākuma dalībniekiem bija iespēja dzirdēt Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta vadošās pētnieces un Zinātniskās padomes priekšsēdētājas Dr. philol. Annas Stafeckas lekciju „Latviešu valoda: dialekti un izloksnes”.

UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” seminārs un stāstnieku festivāls „Ziv Zup” 2015

2015. gada 24.-26. aprīlī Kuldīgā un tās apkārtnē jau devīto reizi norisinājās stāstnieku festivāls „Ziv zup”. Tajā piedalījās ne vien UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” stāstnieki, bet arī vietējie stāstnieki un interesenti no citiem Latvijas novadiem. Festivāla ietvaros, 24. aprīlī, notika UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” seminārs, kas bija brīvi pieejams ikvienam interesentam. Seminārā savā pieredzē par darbu ar vietējā mantojuma izzināšanu dalījās UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībnieki. Interesentiem bija iespēja dzirdēt arī Latvijas Nacionālā vēstures muzeja sagatavoto prezentāciju par UNESCO programmā „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā iekļautās nominācijas materiāliem „Tradicionālo prasmju un dzīvesveida dokumentēšana Pieminekļu valdes 1924.–1931. gada ekspedīciju fotonegatīvos”, īpaši izvēršot materiālus par Kuldīgas novadu. Festivāls „Ziv Zup” aktualizē noteikta reģiona – Kurzemes – valodas bagātību, izlokšņu un dialektu daudzveidību, tiecas aktualizēt stāstu stāstīšanu kā nozīmīgu mantojuma daļu, izceļot pašus stāstu glabātājus, viņu unikālos stāstus un šīs tradīcijas pārmantošanu no paaudzes paaudzē.

UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” Vasaras skola Preiļos

2015. gada 20.–22. jūlijā Preiļos notika piektā ikgadējā UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībnieku vasaras skola. Tīkla „Stāstu bibliotēkas” dalībniekiem šīs vasaras skolas laikā bija iespēja izzināt vietējo Latgales kultūras mantojumu un iepazīt vietējos stāstniekus, kā arī folkloras kopu uzkrātās zināšanas. Vasaras skola tika atklāta 20. jūlijā un atklāšanā piedalījās arī Preiļu novada domes priekšsēdētāja Maruta Plivda, Preiļu Galvenās bibliotēkas vadītāja Sigita Trūpa, ar prezentāciju par UNESCO LNK aktualitātēm uzstājās UNESCO LNK Komunikācijas un informācijas sektora vadītāja un UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” koordinatore Evija Maļkeviča. Kā lektori vasaras skolā uzstājās arī tradicionālās kultūras biedrības „Aprika” vadītāja un UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” eksperte Māra Mellēna un Latviešu folkloras krātuves pētnieks un UNESCO tīkla „Stāstu bibliotēkas” eksperts Guntis Pakalns. Vasaras skolā tās dalībniekiem bija unikāla iespēja dzirdēt arī starptautisku pieredzi stāstu stāstīšanā. Pirmo meistarklasi vadīja starptautiski atpazītais īru izcelsmes stāstnieks Kolins Makalisters, kurš dalījās gan ar saviem stāstiem, gan pieredzē par to, kādus avotus var izmantot stāstu veidošanā un stāsta publiskā izpildīšanā. Vasaras skolā piedalījās ap 40 dalībniekiem, kas apguva dažāda veida metodiskas un praktiskas iemaņas stāstniecībā un darbā ar

vietējā mantojuma apzināšanu. Vasaras skolas laikā tapa ideja par Pirmā Latgales stāstnieku festivāla rīkošanu Preiļos 2016. gadā.

4. Zemgales stāstnieku festivāls „Gāž podus Rundālē!”

2015. gada 25.–27. septembrī Rundāles novada Pilsrundālē notika ikgadējais stāstnieku festivāls „Gāž podus Rundālē”, kas tika rīkots sadarbībā ar Rundāles novada Kultūras nodaļu un bija daļa no pasākuma „Bērīts` manis kumeliņis”, kas tika rīkots, atzīmējot Krišjāņa Barona 180. gadadienu un izceļot latvietim tik nozīmīgo, pat svēto dzīvnieku – zirgu. Zemgales stāstnieku festivāls „Gāž podus Rundālē!” ir radies UNESCO LNK tīkla „Stāstu bibliotēkas” ietvaros un Pilsrundāles bibliotēka ir viena no tīkla dalībniecēm. Festivāla mērķis bija veicināt izpratni par nemateriālo kultūras mantojumu un aktualizēt stāstniecību, kā nozīmīgu nemateriālā kultūras mantojuma daļu, izcelt stāstu glabātājus, stiprināt starppaaudžu saites un vietējās kopienas saliedētību, kā arī sekmēt stāstniecības tradīcijas saglabāšanu un tālāk nodošanu nākamajām paaudzēm, īpaši pievēršoties Zemgales reģionam.

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija

Pils laukums 4 – 206, Rīga, LV-1050

office@unesco.lv

www.unesco.lv

Seko jiet UNESCO LNK jaunumiem:

http://www.twitter.com/UNESCO_LNK

<http://www.draugiem.lv/unesco>